

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07551

FUN HEYSN ASH

Avraham Zak

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אברהם זאק/פון הייסן אש

מיניע רודולף פריינד
און די פריינד סוף אינגלן קוק
עכץ און אירקסטאנציע
א דאמאנטינג
אזויבאנג

2. איינעס, 22 סעפט. 1967

אַברעם זאַק

פאַרטרעט פון די דרייסיקער יאַרן, געמאַלן פון
קינסטלער פעליקס פרידמאַן ע"ה — קדוש פון
וואַרשעווער געטאַ.

רעפראָדוצירט פון די וואַרשעווער
"ליטעראַרישע בלעטער"

אברהם זאק

פון הייסן אש

(לידער און פאָעמעס)

הויפטארקויף:

יידישער וויסנשאַפֿטלעכער אינסטיטוט — „יוואַ“

בוענאַס איירעס, 1967 (ה'תשכ"ז)

הילע פון מאַלער בען (פאַריז)
אינערלעכע טיטל־זייטן פון מאַלער לעאָן פאַז
פאַרטרעט פון מחבר — פעליקס פרידמאַן

א י נ ה א ל ט :

זייט:

45	יאָרן ווי מגילות
46	דאָס פישעלע אין גלות
47	אַפּט גלוסט זיך
49	אין גאַט געבענטשטן טאַל
50	דער לבנהקער וועג
51	אין אייביקייט אַרײַן
52	לערן זיך אויס
53	איך ווייס נישט וויפל פּרילינגס
54	אַ פּרימאַרגן
55	נאַכן שטורעם
56	שענק אַביסל בלוויקייט
57	מיין פעגאַז
58	די זינגעדיקע וואַסערן
59	אַלע מאַל
60	אין פּלאַם פון שקיעה
61	פאַריזער רעפּלעקסן
63	פון דער וויסל ביז לאַ פּלאַטאַ

אויף דעמער-וועגן

69	אויף דעמער-וועגן
70	די זון גייט אויס
71	אַלע טאַג
72	כײַן מקנא
73	רוישט דער ים
74	אַזוי פיל וועגן-שטעגן
75	גאַלדענער שטעג
76	דער שוואַרצער גאַסט
78	ביים דענקמאַל פון אַ דיכטערין
80	צו די אומשטערבלעכע
81	איך האָב מײַנע יאָרן
82	חרטות

זייט:

אויפן וועג פון קדושים

9	פון הייסן אַש
10	אויפן וועג פון קדושים
11	אין די פּלאַמען
12	איך זע זיי אַלע
13	פּרילינג נאַכן חורבן
15	סײַז אַרעם דאָס וואַרט
16	קאַשמאַרן
17	שלום עליכם אין די געטאַס
19	אין אַ טאַג פון יזכור
21	אין טעג אין פאַרכטיקע
22	אין ימים נוראים
23	די סעפטעמבער-טעג
24	פאַרן טויער
25	אַ גרום פון וואַרשע
	אין שנייאיקע טיגלעס:
26	עס טראַגט מיך דער חלום
28	קברים אין טיגע
	פאַרצייכענישן
29	(לירישער רעפּאַרטאַזש)

דער בלויער ערגעץ

37	דער בלויער ערגעץ
38	אין בלוי פון ספּערן
39	די גרינע פרייד
40	סײַז ווידער פּרילינגדיק
41	עס טרעפט אין פּרילינג
42	מיך לאַקן וויטקייטן
43	דער שלייער פון לבנה
44	נישט יאָג אַזוי

זייט:

119	אויף קבר־אבות
121	ה. ליוויק
122	פארלאַשן אַ שטערן
123	ביים „זיידנס“ קבר
125	צום ברודער־דיכטער
126	עס טראַכט זיך
127	פאַרשעמטע אותיות
128	יִיִדיש
129	מיר זינגען נישט די לעצטע
131	פּאַלק פֿון ציון

איבערדיכטונגען

שמעון פרוג:

132	טראַג אַוועק מיין נשמה
133	אַ טרייסט
	אלישע ראָדין:
134	צוויי לידער
	היינריך היינע:
136	בלשאצר
	מ. יו. לערמאַנטאָו:
138	אַ נבואה
139	דער מלאך
	א. ט. פּושקין:
140	די נאַכט
"	אַ בלימל
141	די מווע
142	דער תּפּיסהניק
143	מאַצאַרט און סאַליערי

זייט:

83	געווען אַמאַל
84	מיין דור גייט אַוועק
85	אין ווינטן עתיד
86	צו מיין מווע
87	אַ טאַג, מיין טאַג
88	קורצן פריידן
89	עלעגיע
90	גאַסטראַל
91	עפּיואַד אין אַ פּרימאַרגן
92	אין איינזאַמסטער שעה
93	ווארט נאָך
94	די שטומע וועלט
96	ראַנטשאַס אויף די וועגן
97	נאָך איידער
98	מיין פּרזינט דער בונטאַר
101	צווישן פּאַעטן

יִיִדישע אַקאָרדן

107	אויף גלות־דיקע וועגן
	ישראל־מאַטיוון:
108	ישראל
109	יעדער שפּאַן
110	אשדוד
112	ווען יידן מאַרשירן...
113	היים־רעמיניסצענצן
116	די הויף־בעטלעדין
117	אין יתומים־היים
118	נעילה

איפן וואס
פון קצרים

פון הייסן אַש

(סאַנעט)

אַפּט גלויבט זיך נישט, אַז איך אַליין נאָר, איך נאָר איינער
איין לעבעדיקער פון די אַלע פּיל מיליאָנען, —
אַז כ'בין אַרויס אַ גאַנצער פּונעם מאָל פון ביינער...
אַפּט גלויבט זיך נישט, איך קאָן אַמאָל עס גאָר נישט אַנען.

מסתמא בין איך אויך אויף אַש פאַרברענט געוואָרן
ווי יענע, גלייך ווי אַלע מיניע שוועסטער, ברידער.
געברענט, געברענט ווי הומשדיקער מדבר-דאָרן
און בין פון הייסן אַש אַרויס צום לעבן ווידער.

נאָר ווי און ווי אַזוי — מיר דינט נישט דער זכרון,
גלייך ווי עס וואָלט אויף ס'ניי אַ מומער מיך געבאָרן: —
צו שרייען צו דער וועלט, אַ חשבון צדק מאַנען

פאַר אַלע טויטן דורך די גאַז-קאַמערס, דורך פּלאַמען;
פאַר די געשאַכטענע — פאַר יעדן קינד און מאַמען, —
דעם גאַנצן לאַנגן חשבון פאַר די זעקס מיליאָנען — — —

וואַזשע הערמאַסאָ, 1963.

אויפן וועג פון קדושים

דארט אויפן וועג פון מחנות קדושים האבן זיך באגעגנט
מיין גרויע מאמע מיט מיין „קדיש“ — מיט מיין זון.
זיי האבן זיך געטוליעט אין דעם לעצטן וועג צוזאמען,
געטריבן אונטער א פארשעמטער טריבער זון.

עס האט געווארט אויף זיי דער לאנגער טויטן-טאָל פון ביינער —
אויך זיי צו ליגן דארט עס איז געווען באשערט.
מיליאָנען ברידער-יידן האבן פול געמאכט יענץ טאָל דארט —
ווען מ'האט אַ מכול בלוט פארפלייצט די קללה-ערד.

מיין אלטע גרויע מאמע און מיין יונגיקער בן-יחיד
מיט זינע זיבעצן ערשט אויפגעבלימע יאָר... —
איצט צינד איך ליכט אין יארצייטן, זאָג נאָך מיין מאמען קדיש
און קדיש נאָך מיין „קדיש“ אין אַבלים-כאָר — — —

ב. אירעס, 1963.

אין די פלאמען

דעם הייליקן זכר
פון מיין בן-יחיד אלעקסאנדער.

ביסט אויפגעגאנגען אין די קרעמאטאריע-פלאמען
מיט נאך נישט-אויסגעלעבטע קינדיש-יונגער פרייד;
מיט גלידער צארטע, אויסגעפיעשטשעט דורך א מאמען —
אויך זי האט דיר אין יענעם פלאמען-וועג באגלייט.

גענערט פון טיפער ליבשאפט אין די דלד אמות;
דורך שויבן ליכטיקע א זון האט מילד געגלעט;
געוואקסן ווי א בויס — די פרייד פון טאטע-מאמעס;
מיט ברכה זיידע-באבעס אין א פרום געבעט.

עס האבן הימלען בלויקיטן פאר דיר געשפונען,
דיר אנגעגרייט א העלן, שטראלנדיקן וועג.
נאך פרי — צו פרי, מיין קינד — דעם טויט האסטו געפונען,
אין פלאם פארצערט די לויטער-אויפגייענדע טעג.

דין אש צעשפרייט אויף פוילנע וויסטער ערד געבליבן.
איצט שאקלען ווידער זיך שוין גראזן דארט אויף זיי.
דין טאטע-אבל אין דעם ווייטן וואנדער טריבן
אוועק איז מיט זיין שווארצן טרויער און זיין וויי — —

ב. איירעס, 1963.

איך זע זיי אלע

אין עלנט מיינעם כ'זע זיי אלע,
די פריינט, וואָס אין זכרון;
אין גאז-אוינום, אין מאַסן-גריבער
כ'האַב אלע זיי פארלאָרן.

זיי קומען אלע ווי די שאַטנעם
אין מיינע נעכט די טריבע;
ווער ס'קומט מיט חברשאַפט, מיט פריינטשאַפט,
ווער מיט געטרייער ליבע.

זיי לעבן אויף ווי דורך אַ כישוף —
און כ'הער זיי ריידן, לאַכן.
כ'פארברענג מיט זיי אין גרויסער חדווה —
ביז דמיון נעמט דערוואַכן.

ביז גרויער טאָג נעמט מיר דערמאָנען
די אַשן, מאַסן-גריבער.
און פיינלעכער מיר ווערט דער עלנט,
נאָך פינצטערער, נאָך טריבער — —

מאַר דעל פלאַטאָ, 1963.

פּרילינג נאַכן חורבן

אַריבער צעגראַבענע ראָוון,
אַריבער פאַרשאַמענע גריבער —
די מאַסן-קברים —
אַרויס איז שוין גראָז.
פאַרשפּרייט איז שוין גרינקייט.
פּלאַצט-אויף אויך דאָ-דאַרטן אַ בלימל —
בלוי און ראָז,
רויט און גרין,
ווייס און געל. —
שיקן שמייכלען אַרויס
פונעם גראָז;
שיקן שמייכלען צו פּרילינג,
צו וועלט דער צעבלויטער.
גלייך ווי גאַרנישט געווען,
גלייך ווי גאַרנישט געשען — —

אַריבער צעגראַבענע ראָוון...
צעלאַכן זיך לויטערע הימלען,
ווי ימים פון בלוי ווייט און כרייט.
לאַכט זון אויך אין חדווה צעגליטער,
אין איר אייביקער פרייד דער צעשטראַלטער —
זינט מעשה-בראשית.
גלייך ווי גאַרנישט געווען,
גלייך ווי גאַרנישט געשען — —

אַריבער צעגראַבענע ראָוון...
מאַנצן בינען פון בלימל צו בלימל,
זשומען אויס זייער פּרילעכן ניגון,
זינגען שיכור פון דופט און פון פאַרבן
אַ לויב צום באַשאַף.

קרניזן שוואלכן ארום אינעם תכלת,
אין מחנות-געיעג,
אין שיכורן שפיל
פון „ער“ און פון „זי“ . . .
גלייך ווי גארנישט געווען,
גלייך ווי גארנישט געשען — —

ב. אירעס, 1956.

ס'איז אַרעם דאָס וואָרט

ס'איז אַרעם, אוי אַרעם דאָס וואָרט אין דיין מויל,
דאָס לשון צו כלאַס און צו פּלאַך. —
צו קאַנען דערציילן פון גאַנצענעם גרויל
נישטאָ גאַר, נישטאָ אַזא שפּראַך.

דאָס טויטן איין קינד בלויז רופט שוידער אַרויס,
נשמה מיט טרויער פילט אָן —
אַ, וואָס פאַר אַ וואָרט אַזא טרויער דריקט אויס
ווען קינדער מען שעכט אַ מיליאָן?

דער טויט פון דיין מאַמען פאַראַבלט דיין שטוב,
אין שוואַרצן פאַרהענגסטו די ווענט.
ווען מאַמעס מיליאָנען — אָן קבר, אָן גרוכ —
צעשאַכטן, פאַרגאַזט און פאַרברענט, —

אַ, וואָס פאַר אַ וואָרט, זאָגט, פאַר אַט אַזא צער
פאַראַן איז אין מענטשלעכער שפּראַך?
צו אַרעם, אוי אַרעם דאָס וואָרט איז דערפאַר,
צו אַרעם, צו שוואַך און צו פּלאַך.

איז פול איבער ברענגעם דאָס האַרץ פון אַ ייד,
נישט אויסגעוויינט איז אַלץ די טרער.
נישט אויסגעקלאָגט אַלץ נאָך דער צער אינעם ליד,
אין קינות, וואָס וואַקסן אַלץ מער — — —

ב. אירעס, 1963.

קאשמארן

איך זע זיי אָפּט, די נאַצי-האַרדעס, אין די נעכט די שווערע,
אין די קאשמארן מיניע כ'ווער פארפאלגט פון זיי;
זיי לוייערן אין ראַגעס פון די גאַסן וויסמע, לערע
און וואַקסן אויס, וווּ מיט פאַרכאַפּטן אַמעס כ'שמי.

איך לויף פון זיי ווי נאַר מיר דוכט זיך, אַז זיי שנאַפען, גייען,
און אומעטום פאַר מיר אַן אַנדערער וואַקסט אויס —
מיט אויטאָמאַט געצילט צו מיר, מיט ברילערנ, געשרייען;
אין ערנעץ כ'זע קיין שוין פאַר מיר — נישט גאַס, נישט הויז.

און וווּ איך פרוו אַ טראַט צו טאָן — אַ, טויטע גופים ליגן:
פאַרבלוטיקטע, צעלעכערטע פון פיצלעך בליי.
די גאַנצע, גאַנצע שטאַט שוין טויט — ביז קינדער אין די וויגן.
ס'איז אויס מיט לעבן שוין. עס איז שוין אַלץ פאַרבני — —

כ'געפין נישט קיין באַהעלטעניש — איך פיל, כ'בין אויך פאַרלאָרן:
מיט נאַצי-האַרדעס פול אַזוי די גאַנצע שטאַט!
ס'פאַרקלעמען קאַלמע אַנגסטן מיך. איך שריי ווי דול געוואָרן...
אַ ליבע האַנט וועקט-אויף: אַ חלום? ...! גאַט, מיין גאַט! — —

מאַר דעל פּלאַטאַ, 1963.

שלום עליכם אין די געטאָס

ער האָט געמאַכט אונדז לאַכן
אויך אין דער טיפּסטער פּיין, —
ווען אונדזער וועלט געווען
נאַר אַן אַ ברעקל שיין...

ווען ס'איז מיט שוואַרצע כמאַרעס
דער הימל אונדז געווען;
און אויף דער ערד די שמריק נאַר
דעם תּליוּנס מ'האַט געזען...

ווען בלוט האָט זיך געגאַסן
פון זקן און פון קינד;
אַ סדום די וועלט געוואָרן,
אין הפּקר און אין זינד...

ווען כלו כל הקיצין,
קיין שמערנדל אין נאַכט;
ווען גאַט דעם שער הרחמים
האַט אויך פאַר אונדז פאַרמאַכט... —

אין געטאָס דיין געלעכטער
די טרייסט איז דאָן געווען;
אין רוצחים די נקמה,
זיין סוף האָט מען דערזען...

געטרייסט האָט דאָן דיין טוביה
מיט גוטע רייד, מיט טרער.
דער ישׂמיין געוואָרן גרינגער,
געדריקט נישט אַזוי שווער.

דערגרייכט האָט דיין געלעכטער
אין קרבנס אונטערערד, —
ווען אויבן האָט געלויערט
דער תליון מיט זיין שווערד.

דו האָסט געטרייסט ... דערוואַרט זיך
פון שחיטה-מעג דעם סוף.
אויף תליה הענגט דער תליון,
ווען מױט די בידנע שאַף — — —

ב. אײַרעס, 1964.

אין אַ טאָג פון יזכור

צום יאַרצייט פון מײַנע פאַרטיליקטע
גאַנטע אין געטאָ וואַרשע
און געטאָ גראָדנע.

אויב נישט אין וואַר — איז אין מײַן חלום
איך זע זיי אין די נעכט.
זיי קומען פון די אַשן, שטויבן
און מאַנען זייער רעכט.

זיי קומען מײַנע אַלע גאַנטע,
ווי שאַטנס, גאַר אַן גוף.
און אין דער פינצטערניש פאַרנעם איך
מיט צימער זייער רוף.

און ס'ווילט זיך בעטן זיי מחילה
וואָס כ'בין נישט צווישן זיי;
וואָס מיר באַשערט איז נאָך צו טראַגן
דעם אומגעשטילטן וויי.

אַז כ'קוק מיט חשד צום ווייטן הימל,
צום שמייכלדיקן בלוי.
מיר דוכט אַליץ: ס'בלאָנדזשען הויך נאָך רויבן
פון אוישוויץ-בירקענוי.

זיי מאַנען די צעפליקטע לעבנס,
די נישט-דערלעכטע יאָר... —
ווען די תליונים נישט אין חלום,
גאַר לעבן אין דער וואַר.

זיי לעבן נאָך. אין מענטשן-מאַסקעם
באוועגן זיי זיך פריי.
זיי טרוימען נאָך פון נייע תליות,
פון מאַסן-טויט אויף ס'ניי.

די פרעמדע וועלט פאַרגעסט, איז מוחל,
ס'איז גרינג איר מוחל זיין.
נאָר מיר — מיר טראַגן אונדזער יזכור
אין אייביקייט אַרײַן — — —

ב. איירעס, 1966.

אין טעג אין פארכטיקע

פון פוסמע שולן גייט נישט אויף שוין מער קיין תפילה
אין טעג אין פארכטיקע צום הימל אין דער הויך :
אז אלע יידן פון דער עדה אויסגעשאַכטן,
אזעק מיט קרעמאַטאַריע-פלאַם, אזעק מיט רויך.

נאָר סיידן אויף די ווילד-פאַרוואַקסענע בית-עולם
פון קברים וועלן אלע מתים שמום אַרויס.
נאָר זיי, זיי וועלן מורמלען דעם ונתנה תוקף,
נאָר דער בית-עולם דעמאַלט ווערן וועט גאַטס הויז.

די טויטע פון די קברים וועלן זאָגן קדיש
נאָך די, וואָס אויסגעשאַכטן און נאָך זיך אליין.
אז נישט געבליבן דאָך אפילו קיין יתומים,
די גאַנצע עדה דאָך פאַרברענט, פון גרויס ביז קליין.

פון פוסמע שולן גייט נישט אויף שוין מער קיין תפילה,
אן עלנמע די שכינה בלאַנדזשעט איצט אַרום.
ווי איז דער רב? דער ש"ץ? די דאָוונענדיקע יידן?
פאַרקלאַפט מיט ברעטער אלע שולן. חרוב, שמום — — —

ב. אַרעס, 1965.

אין ימים נוראים

ווי קאנסטו גיין, דו נישט-דערקוילעמער, אויף קבר-אבות
אין די פארכטיקע און יזכור-טעג? —
אז צווישן ווענט געפאלענע געפינסטו נישט קיין קבר,
אלץ אין שטויב, אין אשן איז אוועק.

אומזיסט דאס בלאַנקען און דאס נישטערן צעווישן חורבות —
אלע, אלע דאך אוועק אין פלאס.
קאנסט נאָר אין שטומען צער אַ טרער פארגיסן — זי וועט רינען
צו דעם הייסן טיפן טרערן-ים.

אַ וועלט אבליים און יתומים אויף דער ערד געבליבן
נאָך דעם גיהנומדיקן שפע-שניט.
איז פול דער גאַנצער חלל מיט די יזכורס און קדישים,
טרויער אייביקער אין הערצער גליט.

בלחש זאָג: „אל מלא...“ — און דערמאָן זיי אלע, אלע,
זייער טויט אויף פארמעטן פארשרייב.
און זאלן זיין די נעמען פון די קדושים ומהורים
פאר די אייביקיטן אַ פארבלייב — — —

ב. אַרעס, 1963.

די סעפטעמבער - טעג

א, יענע טעג, סעפטעמבער-טעג פון ניינצן-ניין-און-דרייסיק —
דער ערשטער שווארצער אָנוואַג פון אַ פּאַלקס פּאַרגאַנג...
אין די מגילות יידישע זייט איר פאַרחתמעטע פאַרבליבן
מיט אותיות פון אונדזער בלומ אויף דורות-לאַנג.

דער הימל איבער וואַרשע כלומרשט בלוי איז דאָן געוועזן,
מיט פּאַלשן תּכּלּת איינגעהילט די גאַנצע שטאַט.
אַריבער די ממשלה איז צו שדים, צו משחיתים,
פּאַרלאָזן האָט דעם ייד דער אַלמער, אַלמער גאַט...

פון הויך צערעוועט האָבן זיך מעטאַלענע פּאַרדאַרבער,
די זון האָט פון דער זייט להכּעים נאָך געלאַכט.
אַזוי ווי קאַרטן-שטיבלעך בלאַקן גאַנצע איינגעוואַלגערט
און שריפות אויסגעפרעסן אַלץ דורך טאַג און נאַכט.

דאָס איז דער שוואַרצער אָנהייב נאָר אין וואַרשע דאָן געוועזן,
די בשורה נאָר פון ימים בלומ, פון ווינד און וויי...
דער אָנהייב פון דער גרעסטער, פון דער פינצטערסטער עקידה,
דער אָנהייב פונעם בראַך, פון יידישן פּאַרגיי — — —

ב. אַרעט, 1962.

פארן טויער

שטייט פארן טויער פונעם עבר, —
נישט עפנען וועסט צוריק.
נאר דורך א שפארע פון זכרון
קאנט ווארפן ווען א בליק.

פארצוימט אלץ ווי מיט שטעכל-דראָטן,
נישט דורכגיין וועסט דעם צוים.
און אלדאס שיינע פונעם עבר
דו קאנט נאר זען אין טרוים.

יא, אלדאס שיינע... אבער זען וועסט
די מאסן-קברים אויך...
אויך דינע נאנטסטע, די פארגאזטע,
די וואס אוועק מיט רויך — — —

עס טיילן אפ דיר ווייטע ימען
פון יענער ליבער היים.
פון אלדאס שיינע — קופעס ציגל,
נאר קופעס ציגל, ליים...

שטייט פארן טויער פונעם עבר: —
א מאסן-גרוב אצינד...
אהין דיין קדיש, דיין „אל מלא“
דערטראגן וועט דער ווינט — — —

א גרוס פון וואַרשע

מען זאגט, ס'איז וואַרשע איצט נאָך שענער,
באַקומען גאָר אַ נייעם גלאַנץ;
ווי פּרױער געטאַ-חורבות — איצט שוין
די שיינע בלאַקן אין אַ קראַנץ.

די גאַסן זײַ דאַרט און מאַדערנע,
באַפּוצט די סקווערלעך פּריש און גרין.
דאָס האַבן „יורשים“ נאָך די יודן
געמאַכט עסטעטיש על פי דין.

געבליבן זײַנען נאָר די נעמען
פון גאַסן ייִדישע דאָ-דאַרט:
די נאַלעווקעס... די מוראַנאַווסקע...
נאָר אַן אַ ייד, אַ ייִדיש וואַרט...

דעריבער ציט מיך נישט קיין וואַרשע,
כ'וויל יענע גאַסן נאָר נישט זען.
ס'איז נישט מיין שמאַט מער, נישט מיין וואַרשע
און נישט דאָס לעבן, וואָס געווען...

די שיינע בלאַקן איצט אין געמאַ,
אַיעדער יונגער, גרינער סקווער —
כ'וואַלט אַלץ געזען ווי אַ פאַרשוועכונג,
מיך וואַלט געברייט אַ הייסע טרער.

יא, סײַדן דער בית-עולם גענשער —
ס'איז אונדזערס דאַרט אַיעדער שמיין.
(אַ פּשימא שוין דער „אױהל-פּרױץ“...) —
נאָר דאָס אַליין, נאָר דאָס אַליין — —

אויפן אַטלאַנטיק, 1965.

פון די שנייאיקע מייגעס

עס טראגט מיך דער חלום

ס'טראגט אָפּט מיך דער חלום אויף פליגל
צוריק צו די טייגעס, צו שניי,
וון גורל געשמידט מיך אין קייטן,
וון טרערן געקאפעט אין וויי;

וון וועלדער אוראלטע און פליינען,
אין ווייסקייט פארלירט זיך דער בליק;
וון „זאנעס“ פארצאממע מיט דראָטן,
באוואַכט פון משעקיסטישן שטיק.

זענסט יאַלקעס, האַקסט ביימער, גראַכסט קושאַקעס,
דיין חבר — די האַק, צי די זעג.
פון פינצמער ביז פינצמער — נאָר שנייען
באַלייכטן די קאַטאַרגע-מעג.

— „העי ארבעט! פויליאַקעס, די נאַרמע!“
„אומזיסט אייך אַ „פּינקע“ — דאָס ברויט?!“ —
גרייצט דער בריגאָדיר, אַט דער נוגש,
דער שומר, דער שליח פון טויט...

און אַט-אַ צערעוועט אַ ווינט זיך,
אַ ווירבל, אַ וויסמע זאוויי;
פאַרהילט ווערסטו ווי אין תכריכים,
פאַרשאַטן מיט גליווער, מיט שניי.

עם פאלגן די פיס נישט, די אברים,
עם פאלגט שוין די זעג נישט, די האק.
די פינגער פארשטייפט שוין ווי קלעצלעך,
דוכט דא איז דיין קבר ביים קושאק.

ביז צפון-טאג טונקעלער ווערט שוין
און שטארקער דער פראסט ווערט צעברענט, —
עס טאפטשען אין שנייען בריגאדעס
צו קאלטע באראקישע ווענט.

און דאס איז די „היים“, די „מנוחה“
אויף נארע, וואס שמוציק און הארט;
קומט שלאף און פארמאכט דיר די אויגן —
דערויף האסטו קוים זיך דערווארט.

— — — — —

ס'טראגט אפט מיך דער חלום אויף פליגל —
כאמט ווייט יענע „זאנע“, העט ווייט ...
כאמט ווייט שוין פון יענע „דערלייזערס“,
פון קנעכטשאפט, פון פינצמערער צייט — — —

ב. איירעס, 1966.

קברים אין טייגע

כ'פארגעס נישט די עלנטע קברים אין טייגע,
זיי ליגן דארט נאמענלאז אונטערן שניי.
גאר פלאכע די קברים, פון קנעכט קארג פארשאמן, —
פארשיט זיי דערפאר מיטן שניי די זאוויי.

נאך יארן פון מאטער מיט זעג און מיט קירקע,
פארווארפן פון וועלט און פארווארפן פון היים;
נאך שמוץ פון באראק אויף די ברעטער די הארטע —
ווי גוט זיינען לעצטע פיר איילן פון ליים.

דו דארפסט שוין נישט מערער די „פניקע" פון קליינען,
ס'זאגט מער נישט ביים קארטשעווען דער בריגאדיר;
זעסט מער נישט דעם שומר מיט ביקס אָנגעלאַדן,
וואָס לאַזט נישט אַראָפּ גאַר די אויגן פון דיר.

זעסט מער נישט בני אים אויף דער ברוסט די מעדאלן,
דעם „האמער און סערפ" אויפן לאץ פאר זיין „רום".
שוין פמור פון אלץ אין דער גרוב אונטער שנייען,
נאָר אייביקע, עלנטע שטילקייט אַרום — — —

ב. אירעס, 1967.

פאַרצייכענישן

(לירישער רעפּאָרטאַזש)

ווען וועלדער עם וואַלטן
געוועזן נאָר פענעם
און טינט — אלע ימ'ען, —
אויך דעמאָלט געוועזן
וואַלט אלץ דאָך אוממעגלעך
די פּיניען באַשריבן, —
דעם יאָך יענעם שווערן,
דעם טאָל פון די טרערן — — —

דוכט, כ'האָב נישט גענוג נאָך
פאַרצייכנט,
פאַרשריבן לדורות
די שקלאַפּן-חברים
אין טראַנטעם, אין לאַכעם,
אין ענגע באַראַקן,
אויף נאַרעס אויף האַרטע,
אין שורות געדיכטע,
אין נעכט אין קאַשמאַרע,
אָן מענטשלעכער מראַה.

דוכט, נאָך אלץ נישט פאַרשריבן
די פּיניען די אלע
אין זאָנעס פאַרצאַמטע
מיט פאַרקאַן, מיט דראַטן;
מיט „באַטשאַנעס" (1) הויכע

---

(1) די הויכע וואָך-טורעמלעך אין אלע ראַגן פון דער לאַגער-זאָנע פאַר די נ.ק.וו.ד. שומרים. „באַטשאַנעס" — אזוי האָבן די פאַרשיקטע פּוילישע יידן אַ נאָמען געגעבן די וואָך-טורעמלעך.

בני אלע פיר ראגן ;
מיט ביקס, אויטאמאטן
פון לאגער-סאלדאטן.

דוכט, ווייניק פארשריבן
די קנעכט אין מיליאנען,
די לעבנס צעפליקטע,
צעטראטן ווי ווערים ;
פון היימישע טישן,
פון היימישע בעטן
אין טינגע פארוואַרפן,
אין ווילדקייט אוראלטער,
ווי אַניזיק די הימלען,
ווי פראַסט נאַר און שנייען,
ווי ס'וואַיען זאווייען.
ווי קאַטאַרגע-פראַצע
אין וועלדער אין ווילדע
זויגט אויס גיך דאָס חיות ;
דאָס זעגן, דאָס האַקן
די ריזיקע שטאַמען ;
דאָס קאַרטשעווען פּניאַקעס,
פאָרוואַרצלט אין באַדן
פון יאַרן פון לאַנגע ;
דאָס דורכשניידן וועגן
אין ביימער-געדיכטקייט
אין שוויים און אין אַנגסטן,
מיט כוחות מיט לעצטע ;
געיאַגט און געטריבן
פון נוגשים און נומרים,
מיט „לאַזונגען“ הויכע
פון לאַנד פון „גאולה“ — — —
און — אמת ! אוי אמת !
דאָ קומט אַפּט „דערלייזונג“ :

א גרוב ווי א פלאכע
אויף לאגער-בית-עולם,
אין שנייען-תכריכים,
מיט שנייען פארשאטן,
אן שטיין, אן א ברעטל
ביים עלנטן בערגל;
פארגעסן, פארלאזן
אויף אייביקע צייטן
אין צפון אין ווייטן — — —
ווי מענטשן פארוואנדלט
אין היהשע ברואים;
מיט צורות געשוואלן
פון הונגער, פון סקארבומ.
די ברואים זיי זופן
די מאגערע זופקעס
פון בלעכלעך-קאמפאלקעס, (2)
גאר אפט צוגעזשאווערט.
און גרויס די „סמאלאוועס“ (3)
פאר טויזנטער מיילער;
בארצקן-„סמאלאוועס“ —
א, לאנג ווי דער גלות.
מען גריזשעט די הערינג,
די מאגערע, קליינע —
במקום פלייש א פארציע.
דאס פלייש נאר פאר „הארן“ —
די שומרים, די וואכן,
וואס שיכורן, לאכן.

און אין די בארצקן
די פעסער פול וואסער —

(2) קעסעלעך. — (3) עס-שטיבער.

מ'איז וואסער לרוב דא.
 נו, זופט מען נאך הערינג
 פון פעסער בשפע;
 איז לעשט מען די שרפה,
 דעם בראנד אין געדערים.
 און פנימער ווערן
 נאך מערער פארשוואַלן,
 די אויגן פארזינקען
 אזוי ווי אין גריבלעך;
 פארלירט מען די ציינער,
 ביינאכט — אויך די ראיה.
 די הינערשע בלינדקייט
 מאכט שווארצער די נאכט נאך
 אויף נארעס אויף ענגע.
 פארלירן די שקלאפן
 דעם מענטשלעכן צלם —
 צינגא 4) איז דער האר דא.
 ווען זיינען די ברואים
 נאך מענטשן געוועזן?
 מיט הארץ און מיט וועזן? — —

איז ערגעץ אין זאנע
 פארצן א באראקל:
 סטאציאנאר 5) המכונה.
 די מעדיקער-שקלאפן
 מיט „סראקן" 6) מיט לאנגע —
 ווי טאטעס זיי זיינען.
 אזוי אויך די „שוועסטערס"
 מיט „יאָרעלעך" 7) לאנגע —
 די איינציקע מאמעס

---

4) סקארבוט. — 5) לאַגער־אַמבולאַטאָריע. — 6) שטראַף־טערמין. — 7) געמיינט
 לאַגער־יאָרן.

פאר מאסע פון קענכט דא.
עס איז מערמאמעטער
דער איינציקער גואל
פון פראצע אין טייגע
פון פינצטער ביז פינצטער:
אין רעגן, צי שנייען,
אין פרעסט און זאווייען.
און טאנצט מערמאמעטער
העט הויך איבער נארמע,
האט צוגעשפילט מזל.
דאס „גרויסע געווינס“
אויף דער לאגער-לאטעריע...
איז ליגט מען אויף דיל דא
מיט לעכצעניש טיפער;
איז ווארטן די שקלאפן
אויף די „ביולעטינען“ (8) —
א טאג כאטש געווינען.

א טאג כאטש צו פריי זיין
פון האקן די ביימער
אין טייגע אין ווילדער;
צו ליגן אויף נארע
אין מחלה, אין פיבער,
און זען כאטש אין חלום
די היים, וואס פארלארן.
אין טרוים כאטש פארגעסן
און מיינען: ביסט מענטש נאך.
און וועלט נאך אנקוקן,
די שטאט, וואס דיר ליב איז;
און אנקוקן גאסן,

---

(8) מעדיצינישע באשטעטיקונג וועגן באפרינונג פון דער קאטארגע-ארבעט אויף א טאג, צי עטלעכע טעג.

די היימיש-באקאנטע,
און אַנקוקן מענטשן,
א, מענטשן, וואָס לאַכן,
א, מענטשן אין פריידן,
וואָס טראַגן קיין יאָך נישט,
וואָס גייען אָן שומרים.

און דו אויך באַוועגסט זיך
גאַר פריי איבער גאַסן;
שפאַצירסט איבער פאַרקן,
באַרוישט פון אַקאַציעס,
וואָס ווייסע ווי שנייען,
אין שטילע אַלייען,
ווי פאַרלעך זיך פרייען — — —
און דו —

דו ביסט אויך נישט אַליין דאַרט
אין דופטיקער גרינקייט —
מיט דיר דיין געליבטע:
א פרוי מיט אַ שמויכל,
מיט חנען מיט צאַרטע,
מיט ווערטער גענאַרטע — — —

גאַר אַ „ביולעטין“ ווען
קאַן גורם זיין חלום;
קאַן גורם זיין רגעס,
וואָס דו האַסט פאַרלאָרן
אין בהלהקע יאָרן — — —

דוכט, כ'האַב נישט גענוג נאָך
פאַרצייכנט,
פאַרשריבן לדורות
די לאַגערשע ברידער,
די ברידער פון קאַמי.
די שקלאַפן מיליאָנען —
זיי מאַנען, זיי מאַנען — — —

צער קליינער ■
ערקלער

דער בלויער ערגעץ

כאַטש כ'ווייס, אז ס'האַט דער ווייטער בלויער ערגעץ
קיין גרענעץ נישט, קיין סוף, קיין ברעג —
דאָך גוט איז לאָזן זיך אין הפקר-וואַגל,
אין שיינעם אומבאַקאַנטן וועג.

כאַטש כ'ווייס, דער לאַקנדיקער בלויער כישוף
ער ברענגט קיין מאַל אין ערגעץ ניט;
אז ר'נאַרט דיך אָפּ אזוי ווי ס'נאַרט אַ חלום,
ווי ס'נאַרט אַן עכאַ פון אַ ליד ... —

כאַטש כ'ווייס ... דאָך דווקא וויל דיין קאַפּ אַש-גרױער
פאַרגעסן גאַר די טריבע וואַר.
די טריבע וואַר, וואָס קריצט די טיפּע קאַרבן
מיט יעדן אויסגעלעבטן יאַר.

ווײַל בעסער איז דיר, ליכטיקער צו בלאַנקען
אין ווייטקייטן מיט בלויען טרוים ... —
מעג ערגעץ לױערן פאַרפירערשער שטן,
וואָס טראַגט דיר שױן דעם לעצטן תהום — — —

ב. אירעס, 1965.

אין בלוי פון ספערן

פאניען

פאראן אויך טעג, ווען קאנסט פארגעסן;
דו טוסט זיך אויס פון לעבנס יאך.
דו טרינקסט די גאלדענע מעת-לעתה,
מיט כולו יום-טוב ווערט דיין וואך.

לעכסט-מיט מיט זון, מיט בערג און טאלן
און מיטן כישוף פון לאזור;
פאלסט-צו צום ים, די כוואליעס זאלן
פון זארג פארשווענקען יעדן שפור.

אין בלויקייט זינקט דיין הינט, דיין נעכטן,
פארהילט אין זילבערנעם געשפין;
די כוואליעס זינגען און זיך פלעכטן
אין שפיל פון זילבער און פון גרין.

פילסט אייביקייט אין בלוי פון ספערן
און דו — דו ביסט אין סאמע מיט.
און א באפרייטער צו די שמערן
דיך טראגט, דיך טראגט אוועק א ליד — — —

מענטאן, 1965.

די גרינע פרייד

מיך רייצן נישט די גלאנציק-אַספּאַלטירמע אויטאָסטראַדעס,
וואָס ציען זיך אין אומבאַקאַנטער ווייט אַוועק;
מיך לאַקן ליבערשט יענע דאַרפיש-שמילע, גרינע וועגן,
די ליבע וועגן פון די ווייטע עבר-מעג.

מיך רייצן נישט די פלינקסטע שווינדלדיקע עראַפלאַנען,
וואָס שניידן ווי די רוחות הימלס פּרייען רוים;
מיך לאַקן ליבערשט ווייטע וואַלקנדלעך, ווי סטאַדעם שעפּסלעך,
וואָס שוועבן אין די בלויקייטן ווי בלויער טרוים.

מיך רייצן נישט די וואַלקנקראַצער אין די שמעט מאַדערנע,
וואָס רייסן פּרעך און גאווהדיק זיך אין דער הויך;
עס איז מיר ליבער אַ קליין שטיבעלע צעווישן גרינקייט,
און פון זיין קוימענדל זאַל גיין אַ בלויער רויך.

און פאַרן שטיבעלע — אַ קליינטשיק פאַרביק בלומען-גערטל,
אַ יונגפרוי זינגעוודיק באַגיסט מיט קאַן דאָס בייט.
מיך לאַקט גאַטס שטילקייט צווישן תּפילהדיקע פעלדער-וועלדער,
מיך לאַקט, מיך ציט די הייליקע, די גרינע פּרייד — —

ריאָ האַנדאַ, 1963.

ס'איז ווידער פרילינגדיק

ס'איז ווידער פרילינגדיק מיין שאַטנדיקע גאָס. פון ביידע זייטן
זיך ציען לאַנגע, אויסגעמאַסטן-גלייכע שורות גרין.
און איבער גרויען ים פון דעכער שפּרייט אַ הימל זיך אין ווייטן
און מאַרגן-זון צעוויקלט הויך איר גאַלדענעם געשפּין.

דו זיצסט במסבין, יום-טובדיק אויף דעם באַלקאָן דינעם אין לופטן
און לאַזסט זיך קושן צערטלעך פון דער זון אין פנים בלאַס.
אַ בשמים-ווינטעלע דיר ברענגט פון ערגעץ-ווי אַקאַציע-דופטן —
אַ גרום פון פעלדער-וועלדער צו דיין טריבער, גרויער גאָס.

עס ציט צו שוועבן, וואַנדערן. עס דוכט דיר, ערגעץ וועסט געפינען
אַ צויבער-וועג, וואָס פירט צו יענע ווייטע, יונגע מעג.
אין מילדער בלענדעניש פון זון, אין פרילינגדיקן נס פון גרינען
דיר דוכט, אַז אויכעט דו וועסט אַנהייבן אויף ס'ניי דיין וועג — —

פאַרמאַכסט די אויגן אונטער זון. אַ ווונדער-שפּילעריי פון פאַרבן :
אַט פּלאַעט מיט גרין און געל, אַט גרוי מיט פלאַמיק-רויט.
ווערט אַלץ אַ שפּיל. אַן אייביק-לאַנגע שפּיל. אַ ליגן גאַר
דאָס שטאַרבן.
ס'האַט עמיצער אַ בייזער לץ גאַר אויסגעטראַכט דעם טויט — — —

ב. אַיירעס, 1964.

עס טרעפט אין פּרילינג

עס טרעפט אַ מאָל אין דעם צעזונטן און צעשפילטן פּרילינג,
ווען ס'ווערט מיט יונגן גרינעם שפּראַץ באַניט די ערד;
ווען ס'וואַכן אויף צום נייעם לעבן רחכותדיקע פּליינען,
פון בעז דער פּאַרק מיט לילאַ-שניי באַשאַטן ווערט; —

ווען טייכעלעך צערוישן זיך מיט פּרילעכן געמורמל
און טראַגן זיך מיט לויב-געזאַנג אין ווייטער ווייט;
ווען איבער אַלע רחכותן אַ בלויקייט פּריש צעפּלאַמערט,
אַ לויטערקייט אויף אַלץ, אויף אַלץ, וואָס ווערט באַניט; —

דאַן טראַכט זיך: אפּשר? ... אפּשר מ'ענטש ווערט אויכעט
שענער, בעסער?

אויך ער מיט שיינקייט און מיט גוטסקייט ווערט באַניט?
אַן קרבן און אַן שעכטער גאַר? אַן בלוט, וואָס שרייט פון ערדן?
ס'קומט פּריד, ווי פאַר אוראַלמער קין-הבל-צייט? ...

עס טרעפט אַ מאָל ... עס גלוסט זיך אייננויגן אין גוטן גלויבן,
ווען אַלץ גייט-אויף אַרום, אויף ס'ניי צעגרינט, צעבליט.
עס גלוסט זיך, אַז דיין קורצער טאַג זאָל זיין אַ שיינער חלום,
דו ביסט פון אַלע רשעותן שוין מיד, שוין מיד — — —

ב. אַרעס, 1964.

מיד לאקן ווייטקייטן

מיד לאקן ווייטקייטן, אין-סופן,
דוכט, ס'ליגט דאך ווו דאס ערגעץ-לאנד.
איעדער וועג ליגט פריי און אפן,
ציט יעדע ווייט, וואס אומבאקאנט.

האסט קיין מאל דאך אין הפקר-וואנדער
נאך נישט דערגרייכט צו יענעם ברעג;
דיין טרוים גייט תמיד זיך פאנאנדער
מיט דינע נעכט, מיט דינע טעג.

דערפאר דער אומרו אייביק יאגט דיך
דורך ברייטע ימ'ען, פרעמדער ערד.
און כאטש דו ווייסט, אז אומרו טראגט דיך
צום סוף, וואס איטלעכן באשערט, —

דאך גוט איז מיט א הלום לעבן,
ס'מאכט שענער דינע טריבע טעג.
געפינסט א מאל אויך רו אין שוועבן,
אין יעדן אומבאקאנטן וועג.

אין נעכט דיר שמייכלען ווייטע שמערן —
די וועלטן קאסמישע צעשפרייט.
ווען ס'זינגט דער ים, ווען ס'זינגען ספערן,
זינגט-מיט, בן-אדם, אויך דיין פרייד — —

דער שלייער פון לבנה

(ציט-מאטיוו)

דאס כישוף-בלויע זילבער-פנים פון לבנה
ווערט אזוי אפט אצינד פאר אלעמען פארשעמט:
עס גרייכן סאטעליטן צו איר ווייטער זאגע,
פארטרעמלען-אפ איר נאקעטקייט, אן בלויען העמד.

פארווארפן אונדז פון הויך מיט פאטאס; דעמאסקירן
לבנהס שמייכל, וואס איז צארט און מלא חן;
א שמייכל, וואס האט יונג און אלט געמאן פארפירן
אין ליבע-נעכט פון פרילינג, נאכן זון-פארגיין.

איצט ווייזט מען אונדז די ווארע פאטאס פון לבנה:
גארה א פארזעעניש, צעפאקט און פול מיט קרעץ.
האט אנגעטאן א שלייער, גלייך ווי א מאדאנע,
און האט געפאנגען אונדז אין בלויען כישוף-נעץ.

דאך גלויבט: זי וועט נאך ווייטער שטראלן-נעצן שפינען
און בלויען חלום שענקען אונדז אויף טריבער ערד.
זאל זיין ס'איז שמינקע, פרעמדער בלוי — דאך אונדזער זינען
ווערט אינגעוויגט אין טרוים און ס'לעבן שענער ווערט — — —

ב. איירעס, 1966.

נישט יאג אזרי

נישט יאג, נישט האווע, פריינט, אן אויפהער,
געדענק דעם חשבון פון די מעג.
פארגין זיך נהנה זיין פון שיינקייט,
וואס ווייזט זיך דיר אין גורל-וועג.

קוק-צו ווי ס'בלויט דאס קארן-בלימל,
פארנעם דעם פויגלס טרילערין;
ווי העזל שפרינגט דורך גרינער לאַנקע,
ווי טיכל פליסט מיט פלאַפלערין.

ווי וואלד זיך ציט ביז האַריוואַנט אַזש,
דער סאַסנע-דופט איז ווי האַשיש. —
בלויב שמיין אַ ווייל און טיפער אַמעם,
און זאָג אַ שבח: „אַשרי האיש“.

נישט יאג, האָב צייט. וועסט אַלצאיינס קומען
צום סוף, וואָס אַלעמען באַשערט.
מתייחד זיי זיך מיט די ווונדער,
מיט גרינער שיינקייט אויף דער ערד — —

קאַלאָניאַ סניסאַ (אורוגוואַי), 1964.

יארן ווי מגילות

אין ספערן עמערשע ווי טראַפנס טריפן
כסדר נייע טעג און נעכט;
זיי וויקלען זיך אין יארן ווי מגילות, —
א לאנגער אייביקער געפלעכט.

מעת-לעתן, יארן — יאָנדיקע שפליטערס,
בן-אדם — ווי א בליץ אין רוים.
א שוועב, א גלאַנץ א קורצע ווייל אין חלל
און זינקסט צוריק אין כמארעס תהום.

באָרוישט פון זון, פון רחבותדיקער בלויקייט,
אומאַרמען ר'ווייל די גאַנצע וועלט.
נאַר ווי דער בליץ ער ווערט אויף גיך פאַרלאַשן
אין נאַכט פון קברשן געצעלט.

די יארן — נאַר איינמאַליקע מגילות,
וואָס מיטן קיין מאָל זיך צוריק.
איעדעס יאַר — אן איילעוודיקער שפליטער,
א צוק נאַר פון אן אויגנבליק — —

ב. אַרעס, 1964.

דאס פישעלע אין גלות

דאס קליינע בונטע פישעלע אין גלעזערנעם אקוואריום
אין אומרו שטענדיקן שווימט אומעט הער און הין.
דער אומרו יאגט עס אלץ אין מעטערדיקן גלות-ימל,
פאלט-צו עס מיטן קעפל צו די גלאז-ווענט גרין.

דאס קליינע צארטע פישעלע האט שפיז גענוג צו נאָגן:
עס זאָרט דערפאר אַן עמיצער, אַן אומבאַקאַנטע האַנט.
און פאַרבן האַט עס לאַקנדע, דאָס קליינע יפה-פיה,
דאָך יאָגט עס אַלע וויילע צו אַן אַנדער וואַנט.

עס שלאַפט צומאָל צעווישן גרויע פעלדזן-מיניאַטורלעך,
וואָס אויפן גרונט פון גלאָז ס'איז חכמהדיק געמאַכט.
נאָר ס'קליינע פישעלע כאַפט אויף זיך מיט אַ פרישן אומרו.
אין די אַקוואַריום-וואַסערן — ווי ענג, עס שמאַכט.

עס שמאַכט, עס בענקט נאָך ליאַרעמדיקער אַקעאַנען-סטיכיע,
נאָך כוואַליעס ברויזיקע אין אומענדלעכער ווייט;
צו שווימען פריי אין רחבותן, אין ווינט-געוואַי, אין שמורעם,
אַן גרעניצן, אַן גלאָז-ווענט פון איעדער זייט — — —

קאַלאַניאַ סויסאַ 1964.

אַפט גלוסט זיך

אַפט גלוסט זיך מיר גריבלען אין שימות,
אין בריוו, וואָס פון אַלטקייט שוין געל:
ס'דערמאָנט מיך אַן פּרײַנט, וואָס נישטאָ שוין,
פאַרקריצט נאָר אין שריפט זייער זעל.

שטייט-אויף פאַר די אויגן אַ וועלט דאָן,
וואָס גלויביק געווען און נאָווי;
און גאַנץ נאָך דער מענטש, נישט צעבראַכן, —
דו שפּירסט עס אין אימלעכן בריוו.

די וועלט נישט געווען אזוי הפּקר,
נישמה געהאַט האָט אַ ווערט;
די גרינקייט געווען נישט צעטראַטן,
צעהאַקערט אין קברים די ערד.

געקניט האָבן מענטשן פאַר שיינקייט
און הייליקייט איז נאָך געווען;
און מענטש האָט דעם מיט-מענטש געשעצט נאָך,
קיין וואָלף אין אים נאָך נישט געזען.

די חכמה האָט אים נישט פאַרדאַרבן,
פאַרקריפּלט דאָס האַרץ און דעם זין.
קיין טויט נישט געווען אין מיליאָנען
דורך גאָז און רציחה-מאַשין...

נישט כּישוף, נישט קראַפט פון אַטאָמען,
נישט ווילדער געבריל אויף סטאַדיאָן,
נישט ספּאַרט-פּוס געווען איז פאַרגעמערט, —
מלך גניסט איז געווען אויפן טראָן...

אָפּט גלוסט זיך מיר גריבלען אין שימות.
כ'דערזע די פארשוונדענע וועלט ;
די ערד אין אַ פּרילינג צעלויכטן,
די פייגל אין שוועבן צעמערעלט — — —

ב. אַרעס, 1966.

אין גאט געבענטשטן טאָל

אין דער אַרומרינגלונג פון שווינגנדיקע בערג פון גרינע,
דוכט, כ׳בין דאָ ווי אין אַ פאַרכישופטן גן-עדן-טאָל.
דאָ יונגע יאָדלעס טוליען זיך געטרײַ צו ברייטע פאַלמעס
און דאַרט צום הימל ציען זיך ציפרעסן הויך און שמאַל.

משאַלעמן חנדלען זיך פון גרינקייטן מיט דעכער רויטע,
פון פרישע גערטנדלעך דיר שמייכלען רויזן, ציען צו ;
און וועגן-שמעגן קרייצן זיך דורך טעפיכער דורך גרינע,
אַיעדער וועג קאָן פירן נאָר צו שטילקייט און צו רו.

איז גרינג דיר צו פאַרגעסן זיך אָן שמעט, וואָס ערגעץ רוישן ;
וואָס נאָגן און וואָס פרעסן טיף ווי זשאַווער דיין געמיט.

אין דער אַרומרינגלונג פון שווינגנדיקע בערג פון גרינע,
אין גאַט-געבענטשטן טאָל קלינגט אַנדערש אויך דיין

— — — תפילה-ליד

וואַנשע הערמאַסאַ, 1966.

דער לבנהקער וועג

דער לבנהקער וועג, וועלכער ציט זיך אין ווייטן אוועק,
אין נאכטיקע שמילע מרחקים פון דעם אָקעאַן —
ער לאָקט מיטן זילבערנעם גלאַנץ דיך און שמוס ער דערציילט דיר,
אַז ערגעץ אַ שענערער גליקלעכער ברעג איז פאַראַן.

און גלויבסט אים, דעם וועג, ווי פאַרכישופט פון בלויקייט
וואַלסט זיין, געפאַנגען פון לאַקנדער טיף-בלויער ליכט אין דער ווייט.
ווי ליכט וואַלסטו איצט מיט דער ערד זיך געזעגנט, ווי גרינג,
פאַרגעסן פון מענטשן, פאַרגעסן פון אַרט און פון צייט.

דו וואַלסט מיט דיין גלויבן פאַרדביקהט געשווומען אַהין,
געטראָגן אויף שניי-ווייסע פליגל פון שווינגנדן שוואַן. —
אַז ס'האַט דיך די ערד רק גענאַרט און מיט שפאַט אויסגעלאַכט —
איז אפשר אַן אַנדער לבנהדיק לאַנד נאָך פאַראַן? —

מאַר דעל פלאַטאַ, 1963.

אין אייביקייט אריין

די הויכע ווילדע בערג-שפיצן, די פעלדון גרוי און גריין,
זיי וועלן סטארמשען דא אין ווייטער אייביקייט אריין.
דער וועלט-באשאפער האט צעוואַרפן זיי אין זיין קאָפּרין
פאַר דער אומענדלעכקייט, ווען דו, בר-נש, וועסט שוין נישט זיין.

עס וועט אַ דור אַן אנדערער פון שווימענדיקער צייט
באוונדערן די שיינקייטן פון אַט דער פעלדון-קייט.
און אפשר וועט ער אויסגעפינען פון קאָפּרין דעם פּשט,
און אויך דעם פּשט פון דעם בר-נש, וואָס קומט און וואָס פאַרגייט.

אין דעם באשאַפּן פון וועלטן פון מיליאָסן עד אין-סוף,
וואָס וואַרפן זייער שיין דורך גאַנצע אייביקייטן ווייט, —
דורך מדבר-רוים, צום מל-ומטרדיקן ערד-פלאַנעט —
איז אַליץ מיט חשבון דאָך, געמאַסטן ווי די גרויע צייט.

האַט עפעס דאָך אַ זין אויך אַט דער ווילדער בערג-קאָפּרין,
און ס'מוז דאָך האָבן אויך אַ זין בן-אַדמס קורצער זיין.
געוויס נישט סתם אַזוי די שפּיל פון לעבן און פון טויט, —
ס'איז דאָך אַ שפּיל, וואָס פלעכט זיך ווייט אין אייביקייט
אַריין — — —

וואַשע הערמאַסן, 1966.

לערן זיך אויס

דו לערן זיך אויס פון דעם בלימל אין פעלד,
וואָס לעבט און וואָס בליט אזוי קורץ אויף דער וועלט;

וואָס הלומט און קוויקט זיך מיט מוי אין דער נאכט,
און גייט אויף די זון — יעדעס בלעטל זיגט לאַכט.

עס שמייכלט, עס לאַכט און זיין דופט אזוי דין,
און בלענדט מיט די פאַרבן אַרויס פונעם גרין.

עס טראַכט נישט אין בלויען, אַפנים, פון האַרבסט —
ווי דו, וואָס דיר דוכט אזוי אַפט, אז דו שטאַרבסט...

כאַמיש קורץ איז דאָס לעבן פון בלימל אין פעלד,
דאָך בליט עס, דאָך לאַכט עס ביז האַרבסטיקער קעלט.

דו לערן זיך אויס פונעם בלימל — עס לאַכט
ביז שמורעס צעפליקט עס אין איינער אַ נאכט.

זיי אויך אין דיין זיין אזוי תמיד צעבליט;
מיט מוי פונעם הימל זאל דופטן דיין ליד —

איך ווייס נישט וויפל פרילינגס

איך ווייס נישט וויפל פרילינגס ליכטיקע מיר זיינען נאך פארבליבן
אין סודותפולן לעבנסבוך אין מיניעם אויף דער ערד.
איך ווייס נישט וויפל שעהען פריידיקע מיר זיינען נאך פארשריבן
און וויפל זון און וויפל חלום איז מיר נאך באשערט.

דעריבער כפל איך די אלע מיניע בלויע פרילינגס-פריידן,
די שיינקייט, פורפור-כישופן פון יעדן זונפארגאנג.
איך שפרייט די ארעמס אויס צו ערד און הימל — ס'גלוסט זיך
קיין מאל שידן,
מחשבות וועגן הארכסט און טויט פארטויב איך אין געזאנג.

איך בלאנקע אום פארשיכורט צווישן בערג, אויף גרינע וועגן-שמעגן,
מיט העלער פרייד געכפלמער, וואס כ'שלינג אין מיין געמיט.
און פילפאכיק מיין ליבשאפט איז. ווי לאנג נאך? כ'וויל עס גאר
נישט פרעגן.
און שטארקער נאך דער פרויען-רייז, די לעכצונג מער צעגליט.

איך ווייס נישט וויפל פרילינגס ליכטיקע מיר זיינען נאך פארבליבן,
מיט אומעטן פארציען דאס געמיט איז נישט כדאי.
איך וויל נישט טראכטן גאר וואס אין מיין לעבנס-קאנטע
איז פארשריבן.
איך זע זיך אין א מאָל, ווען ס'האט געלאכט צו מיר
דער מיין — — —

וואַזשע הערמאַסאָ, 1966.

א פרימארגן

עס וועקט די זון מיך אויף : שמי-אויף
און קום ארויס אין פעלד.
פארלאז די שטאָט, די טריבע גאָס,
דיין שאַטנדיק געצעלט.

א שפע ליכט פאר דיר געגרייט
אין דופטיק-גרינעם שוים.
וועסט טרינקען ליכט, און שמילע פרייד
וועט געבן דיר די רויו.

א ים פון בלויקייט איבער דיר
א בלויען חלום שפינט.
פון טרויער ווי פון שטריק באַפּרייט.
פריי ווי א יונגער ווינט.

אין בלויקייט שאַטנט נישט דער טויט —
ער איז נישטאָ, נישטאָ — —
זינגסט ווי דער פויגל, ווי די בין
אין זינגענדיקער שעה.

עס נעמט מיך אויף די גרינע וועלט
מיט פולע הויפנס פרייד.
און, דוכט, איך הייב פון בראשית אָן,
די ערשמע סדרה גייט — — —

נאָכן שטורעם

צעגאַסענער זילבער אויף ים-פלאַך,
ער קנייטשט זיך און וויגט זיך צעשפילט.
בינאַכט האָט דער ים זיך צערעוועט,
איצט איז שוין דער שטורעם געשטילט.

איצט גלעט אים די זון פון דער בלויקייט,
מיט זילבער-מתנות פארשיט.
ליגט ים פון אַ מילדקייט געפאַנגען,
מיט רוֹיקן, שמילן געמיט.

שפילן כוואליעס מיט זילבערנע שמייכלען
אַנטקעגן דער זון, וואָס צעלאַכט.
שווימען שיפן — פאַר ים ווי אַ שפילציג
פאַר ווערן געהאַרזאָם, באַזאַכט.

אויפן אַטלאַנטיק, יוני 1965.

שענק אַ ביסל בלויקייט

שענק נאָך אַ ביסל בלויקייט מיר, צעבלוימער זומער!
אַ שענק מיר, יונגער לויטערער באַגינען!
נאָך נישט באַוווּזן פאַר די אַלע טעג און יאָרן
דעם שענסטן בלויזען חלום צו דערשפינען.

אַ שענק כאַמש נאָך אַ ביסל פרייד מיר, יונגער זומער!
פאַרטרונקען ווי אַ שיכור כ'האַב די פריידן.
צעטרענצלט אַלץ אויף וועגן אינעם לעבנס-הפקר, —
איצט ביים סך-הכל בלייבן נאָר די ליידן.

אַך אונטער בריימע הימלען, צווישן וועגן-שמעגן,
אין רחבותן אין גרינע שפּאַנען, שפּאַנען.
פאַרבלייבן טרויערן אויף רגעס העל-צעזונטע,
און ווידער — זון און הפקר, ווידער — ליידער.

שענק נאָך אַ ביסל בלויקייט מיר, צעשמראַלמער זומער!
אַ שענק מיר, יונגער לויטערער באַגינען!
נאָך איידער מיין פאַרנאַכט פאַלמ-צו מיט טריבע שאַטנס
און טרוים נאָך נישט-דערטרוימטער נעמט אויסרינען — —

ב. אַרעס, 1966.

מיין פעגאז

א טראג מיך, מיין פעגאז, אין ווייטן,
וואס ס'האט נאך מיין אויג נישט געזען.
די שיינקייט פון אוראלטע צייטן
פארהוילן פאר מיר איז געווען.

אין בערג ווו, צי ימ'ישע ברענגעס,
וואס פריי נאך פון מענטשלעכן טראט;
ווו אין זיינע הייליקע רגעים
גערוט נאך בראשית האט גאט.

כ'גאר זען אונטער זון אלע פראכטן,
די כישופן אלע פון ערד —
נאך איידער דעם גוף דעם פארשמאכטן
א קבר שלינגט איין און פארצערט.

א טראג מיך אין ווייטן, מיין פעגאז,
צו בלויקייטן, וואס אומבאקאנט.
עס איילן די יארן ווי רגעים,
זיי שווינדן גאלאפ נאכאנאנד — — —

פיריאפאליס, פעבר, 1967.

די זינגענדיקע וואַסערן

די וואַסערן די שוימיקע
זיי שמורעמען דעם ברעג.
זיי זינגען גומע בשורות אויס
פון פּרילינגדיקע טעג.

זיי זינגען פון אַ זוניקייט,
פון ווינטענישן בלוי,
און ווייען מיט אַ דופטיקייט,
ווי רויזן אונטער מוי.

צעזינגט זיך אין דער רוישיקייט
אויך די נשמה דיין.
ווערסט אײנס מיט פּרילינג-וואַסערן,
זינגסט-מיט וועל-אויס, וועל-אײן.

מאַר דעל פּלאַטאַ, 1964.

אלע מאַל

אלע מאַל ווערסטו קינדיש פאַרכליניעט
פון זון און פון בלוי און פון פרייד —
ווען דער פּרילינג אין פעלדער, אין וועלדער
די גרינע ווונדיירים צעשפּרייט.

וויפל מאַל אונטער כישוף פון פּרילינג
פאַרגלויבט זיך האַסטו אין אין-סוף, —
פונקט אזוי ווי עס טרעפט אין חלומות,
ווען גליקלעך דו שמייכלסט פון שלאָף.

דו פאַרגעסט, אז די פרייד איז נישט אייביק —
ווי גרינקייט אין האַרבסט זי פאַרשמאַכט ;
אז דאָס גראַז פאַר דער קאַסע פון שניטער ;
אז דו — פאַר דער אייביקער נאַכט.

דו פאַרגעסט ... און ס'איז וויל ווער דאָס קאָן נאַר,
ווער ס'גייט מיט חלומות זיין וועג :
יענעם זינגען די ערד און דער הימל
די שירה פון אייביקע טעג — — —

ב. איירעס, 1966.

אין פלאם פון שקיעה

אויף העכסטן בארג-שפיץ זינקט די שקיעה
און נעמט מיט פלאמען אים ארום.
אין שמילער פורפורנער באהעפטונג
אליין די שכינה רוט דארט שמום.

דארט גאט אליין איצט דאוונט מנחה,
די תפילה שפרייט זיך קלאנגלאז, שמיל.
אין כאר אין הימלישן דעם „אמן“
פרום ענטפערן די כרובים פיל.

וואַזשע הערמאַסאַ, 1963.

פאריזער רעפלעקסן

כ'בין ווידער אין דער אלטער ליבער „שמאָט פון ליכטער“,
וואָס תמיד איז זי אין זכרון מיינעם פריש.
איך זע זי אלץ נאָך אין פארוואָרפענע מרחקים,
ווען איך אמאל אָן עבר-בלעטל מו אַ מיש.

איצט גיי איך ווידער איבער גאָסן און בולוואַרן,
מאָנאָרטערס שמאַלע געסלעך ווי אמאל געווען.
די קניפּעס ליכטיקע, דער סען און די קלאַשאַרן.
פיגאַל... מעטראַ באַרבעס — און „אונדזער“ גי-פּאַמען...

די גי-פּאַמען-חברים לאַנג אין וועלט צעפּלויגן.
און דער און יענער שוין נישטאָ אַצינד בכלל...
כאַטש כ'הער די זעלבע לידלעך דאָ פון קניפּעס גרעלע,
דאָך אומעטיק פאַר מיר איז איצטער דער פיגאַל.

מיך לאַקט, מיך ציט אין די קאפּייען מאָנפּאַרנאַסער.
ווי נעכטן ערשט געווען. ווי תמיד דאָ געדיכט.
אַט זיצט נאָך קינסטלער אַיקס; אַ פרוי לעס אים עקסצענטריש.
און איגרעק אויכעט דאָ — באַבערדלמ דאָס געזיכט.

מען זופּט דאָ וויין, אפּעריטיוון; מען באַרעדט זיך.
און פרויען האַלטן-מיט דעם פּלוידער ווייבלעך-צאַרט.
ווער איז דאָ אויפן מאָנפּאַרנאַס איצט דער געזאַלכטער?
מסתמא יעדער די אומשטאַרביקייט דערוואַרט...

און כ'בלאַנקע אויך אין שמאַלע געסלעך פונעם „פלעצל“,
ווי כשר-ידישקייט פון קרעמלעך קוקט אַרויס.
דאָ שמעקט מיט שמעטל נאָך פון אומגעבראַכטן נעכטן,
געפינסט אַ מקום קדוש נאָך, אַ יידיש הויז.

דאָדאַרט אין שוויפענצמער זעסט אַותיות מרובעות —
מסתמא נאָך אַ ייִדיש-לייענער פאַראַן...
פון דאַרט דיך טראַגט צום דענקמאַל נאָך די זעקס מיליאָנען :
עס איז אין שכנות, פון דער ריוואָלי אַ שפּאַן.

אין הויף באַגעגנט דיך אַ דענקמאַל נאָך די לאַגערס :
מאַסיווער „אָהל“ פונעם טרויער-מאַנומענט.
און דרינען אויף די ווענט, אין בילד — די אַלע גרוילן !
אַ וועלט, אַ גאַנצע וועלט, וואָס איז פאַרלענדט, פאַרברענט — —

אויפן אַטלאַנטיק, יוני 1965.

פון דער ווייסל ביז לאַ פּלאַטאַ

אזש פון דער ווייסל ביז לאַ פּלאַטאַ
איז פּאַלג זשע מיך אַ גאַנג!
אין מיטן וויפל וועגן-שמעגן
און ימים ברייט און לאַנג.

געלאָזט דאַרט חורבן, קברים, אַשן,
אַ וועלט וואָס איז צעשמערט.
פאַרשוועכט דער נאַמען מענטש געוואָרן,
פאַרשוועכט די מאַמע ערד.

אין נע-ונד אַרומגעוואָגלט
אין „רויטן“ לאַנד פון נויט.
אַ הלום איז אַ דאָך געוועזן,
אַ טרוים — אַ שטיקל ברויט.

געמיינט — ס'וועט אויסגיין שוין דיין לעבן
דאַרט צווישן תּפּיסה-ווענט.
אינאיינעם מיט מיליאָנען שקלאַפּן
וועסט ווערן אויך פאַרלענדט.

האַט גורל שענערס נאָך באַשערט דיר —
די פּרייע, ברייטע וועלט.
דאָ-דאַרט געמאַכט זיך אַן אַכסניה,
פאַרלייגט זיך אַ געצעלט.

און דאַרט בניס פּען, אין שטאַט פון ליכטער,
האַט אויפגעוואַכט ס'געמיט.
האַט די נשמה זיך צעוונגען,
כאַטש טרויער אין דיין ליד.

ווייל אומעמוס איז מיטגעגאנגען
די חרובדיקע היים. —
כאָטש ס'זיינען נאָר פון איר פארבליבן
צעקרשלאַט ציגל, ליים.

דו טראַנסט אין האַרצן זי כסדר,
די נאַנטע וואָס אין איר.
דערמאָנסט מיט טרערן זיי אין יזכורס,
באוויינסט זיי אין דיין שיר.

דער גורל ווייטער האָט געטריבן,
דער אומרו תמיד יאַגט.
דורך ימים ברייטע און צעברויזטע
צו ווייטקייטן דרך טראַגט.

אַ נייע היים, אַ נייע קרעמשמע
בני דעם לאַ פלאַטאַ-ברעג.
אַ ניצון פון אַמאָליק וואַרשע,
פון יענע שיינע מעג.

אַ נייע היים — מיט אַלטער בענקשאַפט.
מסתמא שוין באַשערט:
וועהין, וועהין דו זאָלסט נישט קומען —
אַ פּרעמדע דיר די ערד.

עס בויען יודן היימען רייכע,
פאַלאַצן שטאַלץ און הויך;
נאָר אין זכרון זעסטו תמיד
דעם חורבן, אַש און רויך — —

זעט אויס, וועסט קיין מאַל שוין פאַרגעסן
די חרובדיקע וועלט —
מעגסט אין די רויקסטע מרחקים
פאַרלייגן דיין געצעלט — —

אזש פון דער ווייסל ביו לא פלאטא
איז פאלג זשע מיך א גאנג!
אין מיטן וויפל וועגן-שמעגן
און ימים ברייט און לאנג.

ב. איירעס, 1964.

פ"ח ■
16811-78483

אויף דעמער-וועגן

אויף דעמער-וועגן שפרייטן זיך שוין טריבע שאַמנס,
אין לופט אַ מחנה שוואַרצע קראַען שוועכט פאַרכני.
די זון נישטאָ שוין. קריכט פון טונקל מרה-שחורה
און עסט זיך אינן אין דיר און פּרעסט ווי שווערער בלייבן.

אַלץ טונקעלער אַרום עס ווערן ברייטע פליינען,
און ווי אַ בוים — אין טיפער שווינגעניש ער זינקט.
דו זוכסט אין הימל ווייטן, כמאַרעדיקן, שטומען:
אַך, אפשר כאַטש איין איינציק שטערנדל דיר ווינקט?

דו גאַרסט אַ ביסל שיין, פון האַפנונג כאַטש אַ זכר,
אַ קומען וועט צו דיר אַ נייער, יונגער טאַג;
אַ נישט דער לעצטער טאַג איז עס אַצינד פאַרגאַנגען
און נישט מיט אים דיין הלום און דיין זינג-און-זאַג...

אויף דעמער-וועגן שפרייטן זיך שוין טריבע שאַמנס
און איבער דיר אַ שוואַרצע סאַווע טומ אַ שוועב...
נאַר זע: פון כמאַרעס טויכט-אויף שמייכלדיק לבנה, —
שיקט טרייסט צו דיר: „בן-אדם, האַף און זינג און לעב” — — —

ב. איירעס, 1966.

די זון גייט אויס

די זון גייט אויס אין שקיעה-פלאמען
און טונקעלער אלץ ווערט.
באגלייט פון שאטנס פון געהיימע,
די נאכט הילט איין די ערד.

די זון נישטאָ שוין. בלויז אַן אַפּשנין,
אַ ווייטער בלאַסער פּלעק, —
גלייך ווי אַ טריבער בליק אַ מויטנס,
וואָס ערשט פון זיין אַוועק.

דער זון אויך גלוסט זיך נישט צו שטאַרבן,
אַראַפּזינקען אין תּהום, —
כאַטש אין באַגין דערשנינט זי ווידער
מיט שמייכל אינעם רוים.

ווי גרויס, ווי טיף דאַרף זיין דיין טרויער,
בן-אַדם, בניס פאַרגיין:
עס וואַרט אויף דיר נישט קיין באַגינען
טיף אונטער קבר-שמיין — — —

ב. אירעס, 1966.

אלע טאג

אלע טאג קומט די זון מיט א בשורה,
מאכט ליכטיק, צעשמראלט מיין געמיט;
צינדט אן פרייד — כל עצמותי תאמרנה,
צעקלינגט זיך מיט פרייד אויך מיין ליד.

כ'גיי ארום טיף בארוישט איבער גאסן,
איך טייל מיט די מענטשן מיין פרייד.
אזוי גוט צו מיר אויבן דער הימל,
מיט בלוי איבער ערדן צעשפרייט.

אלע נאכט מיך באפאלן די שאטנעס,
ווען זון אינעם מערב גייט אויס.
איך געפין נישט קיין מקלט פון טרויער,
דער טויט, דוכט, גענענט צו מיין הויז.

איך אנטלויף פון די אייגענע ווינקלען,
איך זוך מיין פארשוונדענע פרייד.
אבער קאלט איז דאס ליכט פון נעאנען,
ווען זון פונעם הימל פארגייט.

אלע טאג קומט די זון מיט א בשורה,
ווערט ליכטיק אזוי אין געמיט...
אלע נאכט לעשן אויס זיך די פריידן
און טרויער פארכליניעט מיין ליד — — —

ב. איירעס, 1966.

כ'בין מקנא

כ'בין מקנא דעם ים, וואָס וועט וויגן זיך אייביק,
וועט שטורעמען תמיד דעם ברעג —
מיט כוואַליעס געבערגלמע, ווייסע פון שוימען,
מיט רוישן דורך נעכט און דורך מעג.

די שפּיל פון די כוואַליעס כסדר וועט אַנגיין,
די זון וועט זיי פאַרבן אין ראַז —
ווען ס'וועט פון מיין דור שוין קיין זכר נישט בלייבן,
אויף זייערע קברים לאַנג גראַז.

די כוואַליעס זיי שפּריצן מיט זילבערנע פּונקען
ביים פעלדזיקן ברעג פונעם ים.
זיי קילן מיין שמערן, נאָר קאַנען נישט שמילן
דעם טרויער אין האַרצן, דעם סם.

מאַר דעל פּלאַטאַ, 1963.

רוישט דער ים

בלינדע נאכט. ס'רוישט דער ים הינמער פענצמער.
עס קרעכצן די לאדנס פון ווינט.
וועמען האט עס דער גורל פארשאלטן?
פאר וואס און פאר וועלכענע זינד?

ווער פארוואגלט פון היים איז געווארן,
פארלארן אויף אייביק זיין וועג?
און ער האט עס די וועלט איצט פארלאזן,
אין אייז-קאלטע ארעמס אוועק?

אין די אייז-קאלטע ימישע ארעמס
געפונען זיין אייביקע רו.
ווייל צו גרויס געווען זינע יסורים,
צו ווייניק די כוחות דערצו — —

און דער ים האט עס אים אויפגענומען
אזוי ווי א מאמע א קינד.
און דער ים אין דער נאכט דאס באוויינט אים
און טרויעריק קלאגט אויך דער ווינט — — —

מאר דעל פלאטא, 1964.

אזוי פיל וועגן-שטעגן

(ס א נ ע ט)

אזוי פיל וועגן-שטעגן ציען זיך אין אלע זייטן,
סײַ וועגן גראַזיקע, סײַ גלאַנציקער אַספּאַלט.
איעדער וועג מיך לאַקט מיט זיינע אומבאַקאַנטע ווייטן,
און איבער אלע וועגן זון איז העל צעשמראַלט.

וועהן זשע לאַזן זיך אין טריבן וואַגל און אין וואַנדער?
און וועלכן וועג האָט בלינדער גורל מיר באַשערט?
אַז אין דער ווייט די אלע וועגן גייען זיך פאַנאַנדער,
עס האָט פאַר יעדן וועג אַן אַנדער ברעג די ערד.

וועהן? איך פרעג זיך בײַ דער זון, איך פרעג ביים הימל שטומען
און לאַז מיר פירן פון די טריט אויף גאַטס באַראַט.
און אין דער שטיל — אַ בת-קול רוימט מיר אײַן דעם סוד:

„וועהן, בן-אדם, זאַלסט נישט גיין — צום זעלבן סוף וועסט קומען:
„פון בלויע רחבותן — פיר איילן דיר באַשערט,
„ביסט נאַר אַ דורכגייער — נישט מער — אויף אַט דער ערד“ — —

קאַלאַניאַ סויסאַ, 1964.

גאלדענער שטעג

דיין וועג איז געגליכן צום גאלדענעם שטעג
אויף שפיגל פון ים צו דער זון, וואָס פאַרגייט.
ווי ס'זינקט נאָר די זון — אויס מיט גאלדענעם וועג,
אין מערב נאָר פּורפור אויף הימל זיך שפּרייט.

אַט באַלד — און דער פּורפור אַליץ בלאַסער ער ווערט,
אַליץ נענטער, אַליץ נענטער די נאַכט רוקט זיך צו. —
אַזוי אויך דיין גאלדענער וועג אויף דער ערד,
ווען טאָג דיננס פאַרגייט און עס קומט אָן די רונד...

דיין נאַכטיקע רונד, וואָס עס האַט שוין קיין ענד,
קיין פּורפור קיין נייַעם, ווי זון אין באַגין.
בלויז אַיין מאָל אַדורכגיין דיין וועג האַסט געקענט,
אַ וועג אָן צוריקקער. ער פירט נאָר אַ היין — —

פּיריאַפּאָליס, פעבר. 1967.

דער שוואַרצער גאַסט

דער שוואַרצער גאַסט קומט אומגעבעטן,
ער קומט גאַר אומגעריכט.
ער טוט אַ פּאָך מיט שוואַרצע פליגל,
לעשט פּלוצלינג אויס דאָס ליכט.

ער ווײַזט זיך תמיד, ווען דו גלויבסט נאָך,
מיט זומער שמעקט דיין וועלט ;
ווען ס'בלויט דער הימל, שמערן גריסן
מיט פריד צו דיין געצעלט.

עס רוישן וועלדער, ס'זינגען קוואַלן,
פון פרייד ביסט קיין מאָל זאַט.
דאָס לעכנסבוך פאַר דיר ליגט אָפּן,
מישסט דורשטיק בלאַט נאָך בלאַט.

דו גלויבסט, דו האַסט נאָך לאַנג צו מישן,
נאָך ווײַט צום עפּילאַג.
דער גאַסט דערשײַנט ערשט אומגעבעטן
און זאָגט : „ס'איז לעצטער טאָג“ ...

ער טוט אַ פּאָך מיט שוואַרצע פליגל,
לעשט פּלוצלינג אויס דאָס ליכט.
אַ לעצטער שמיכל בלייבט פאַרגליווערט
אויף בלאַסקייט פון געזיכט.

חלומות בלייבן נישט-דערהלומט,
די ליבשאַפט — אָן פינאַל.
גלייך ווי אַ סטרונע אַ געפּלאַצטע,
גלייך ווי אַ שקיעה-שטראַל.

און ס'הייבט זיך אן די נאכט פון קבר,
די נאכט וואס האט קיין סוף.
א בליץ, אן אויפפלאם — און פארלאשן
אין אייביק-קאלטן שלאף — — —

ב. אמרעס, אקט. 1964.

ביים דענקמאל פון א דיכטערין

אויף א בערגל, בני דער פליאזשע „לאַ פערלאַ“, אין
מאַר דעל פלאטאַ, שטייט אַ דענקמאַל נאָך דער
אַרגענטינער דיכטערין אַלפּאַנסינאַ סטאַרני. מיט 25 יאָר
צוריק — אין 1938 — איז זי באַגאַנגען זעלבסטמאָרד,
אַוועקשפּאַנענדיק פון יענער פליאזשע אין ימישן
אַפּגרונט.

אַ, טויט, דו טויט, איך ליב דיך,
נאָר, לעבן, דיך כּפּאַרגעטער.

אַלפּאַנסינאַ סטאַרני.

זי האָט אַזוי געליבט דאָס לעבן,
דאָס פעלד, די בלום, דעם ים ;
די ווייסע מעוועס אינעם שוועבן,
די זון, דעם שקיעה-פלאַם.

ס'איז טיף און היים געווען איר ליבע,
און ליבנדיק געשמאַכט.
עס האָבן איר נאָר יאָרן טריבע
די בענקשאַפטן געבראַכט.

אַנטוישט און אַפּגענאַרט געוועזן,
גיהנומדיק איר פיין.
פון לייד און ליבע אין אַ וועזן
קיין פרידן קאָן נישט זיין.

פון ליבשאַפט איז נאָר סם געוואָרן, —
פון ליבשאַפט אַז אַ מאַן...
פאַרשפּילטע יונגע ריפּע יאָרן
אין לעבנס-קאַראַוואַן.

א קינד געווען אן עדות שטומער
פון איר געראנגל שווער.
זי האָט געקושט עם אין איר קומער,
געברויט עם מיט איר טרער.

איר ליד מיט ליכשאפט האָט געקלונגען,
נאָר מער — מיט טרויער, סם.
און ס'האָט איר מוזע זיך צעזונגען
מיט אַדעם צו דעם ים.

צום ים, צום ים — צו כוואליעם קילע,
צו ברייטער, ווייטער פלאך.
און איז אַוועק אין ים א שטילע,
ווי אונטער גרינעם דאָך — — —

עם רוישט דער ים דאָ ביי די ברעגעס,
עם זידט און קאַכט אין אים.
ווער ס'הערט זיך צו אין שטילע רגעס,
פאַרנעמט אין רויש איר שטים...

מאַר דעל פלאַטאַ, פעבר. 1963

צו די אומשטערבלעכע

איר האָט באַשאַפֿן גאַנצע וועלטן,
פֿאַרחתמעט זיי אין שריפט;
ס'טריפט איינער גייסט אין די געצעלטן,
ווי טוי פֿון הימל טריפט.

ס'וועט איינער גייסט דערנערן דורות,
צום שוונג באַפֿליגען זיי ... —
כאַטש איר, די שעפֿער פֿון די תורות,
וועט זיין אין קברים-ריי.

אין קברים-ריי אויף אַ בית-עולם,
מיט גראַז פֿאַרוואַקסן ווילד.
כאַטש גוט, וואָס איר דעם גרויסן אומזין
אין קבר שוין נישט פֿילט.

די קבר-נאַכט אין קאַלטע אַרעמס
אין אייביקייט אייך פֿרעסט.
באַוויינט אייך אויבן נאָר אַ פּויגל,
וואָס האָט דאָ ווי זיין נעסט.

— איר האָט באַשאַפֿן גאַנצע וועלטן —
דאָך נישט פֿאַר זיך אליין:
ווי אַלע שטערבלעכע פֿאַרמשפט
פֿאַר ווערים אונטער שטיין — — —

איך האב מיינע יארן

איך האב מיינע יארן צעטרענצלט.
איך ווייס גאר נישט ווי, כ'ווייס נישט ווען.
דאס האט מיט א דיכטער צעשמרייטן
געקאנט נאר אזעלכעס געשען.

פארגאפט זיך אויף שטערן, לבנת,
אויף פורפורנעם זונענפארגאנג;
פארשיכורט מיט דופטן פון וועלדער,
פארוויגט פונעם פייגל-געזאנג.

געלאזט זיך פון פרויען בארוישן —
פון באכוסעס טעכטער א קראנץ.
און אט אזוי יארן צעטרענצלט
אין רויש פונעם פריילעכן טאנץ.

האב פלוצלינג דערזען זיך אין שפיגל —
א, גאט! מיינע לאקן שוין גרוי.
שוין הארבסט... און עס וויאנען די רויון,
עס נערט זיי קוים הארבסטיקער טוי.

כ'ואלט גערן אויף ס'ניי אנגעהייבן
דעם חשבון — דעם לעבנס-געוועט.
נאר ס'האבן אפנים די געטער
קיין צוטרוי מער צו א פאעט — — —

ב. אירעס, 1966.

חרטות

אזוי פיל אַנגעזאַמלט זיך אין לעבן די חרטות,
צו טראַגן זיי אין האַרץ ווי שמיינער אזוי שווער.
צו שפעט, צו שפעט געוואָרן זיי אַ תיקון איצט צו געבן,
דו קאַנסט זיי לינדערן נאָר מיט אַ תפילה-טרער.

ווען דו וואַלסט קאַנען אַנהייבן צוריק פון סאַמע בראשית,
פון סאַמע ערשטן, ריינעם, אומשולדיקן בלאַט, —
וואַלסט אפשר וועגן אַנדערע זיך איצטער אויסגעקליבן,
בײַ לעצטער פרשה וואַלסט חרטה נישט געהאַט...

מאָ נעם זשע אויף דיין טריבן גורל סמאָיש, דו בן-אדם,
און קוק דעם טויט אין פנים רויקער אַרײַן.
עס האָט נאָך אַליץ קיין זעער און קיין נביא נישט אַנטשיידן
דעם זין, צי אומזין, פונעם לעבן, פונעם זיין — — —

האַזשע הערמאַסאַ, 1966.

געווען אמאל

עס איז געווען אמאל מיר ווייניק יענע דלד אמות
און ענג יעניץ וועלטעלע אין מיניאטור ;
די כאטעס גרויע, הילצערנע, די שמאלע קליינע געסלעך —
מיין אלט און בידנע שמעטעלע אמדור.

מיך האט געצויגן דאן אין אומבאקאנטן, אין מרחקים,
צום לעבן רוישיקן, צו ווייטע שמעט ;
געלעכצט אנטלויפן פון גאטס שמילקייט אונטער יענע הימלען,
געקוקט אין ווייט פארבענקט מיט א געבעט.

דערהערט געווארן דעמאלט איז מיין יענע הייסע תפילה :
פארשלונגען האט לסוף מיך גרויסע וועלט.
צעטרענצלט שוין מיין לעבן אין די ווייטע שמעט און לענדער,
און איצט, אין שקיעה-צייט, איין זאך מיר פעלט :

עס פעלט די תפילהדיקע שמילקייט אונטער יענע הימלען
אויף גרינע סטעזשקעלעך פון יענעם וואלד.
אין גרילץ פון פרעמדע שמעט צעשמארכן לאנג שוין די הלומות,
און סס מריפט אין נשמה אייניק-קאלט.

כ'וואלט גערן איצט כתשאות חן צוריק אוועקגעגעבן
די אלע רוישנדיקע לענדער, שמעט —
פאר יענע טעג און נעכט אין גבול פון גאט-געבענע שטער שמילקייט,
ווי מענטש מיט הימל און מיט שמערן רעדט.

א חילוף שמות געוועזן, א שגעון... נאר פארפאלן.
חרטה האבן איצט — צו שפעט... אומזיסט...
די יארן דאך צעטרענצלט האסט אין גלותן, אין הפקר,
און אלטע היים איז לאנג דאך לער און וויסט — — —

ב. אצטעס, דעצ. 1962.

מיין דור גייט אַוועק

מיין דור גייט אַוועק מיט זיין לויטערן גלויבן,
מיט ליכטיקן, הייליקן מרוים.
וועמען כרובים באַגלייטן ווי שניי-ווינסע טויבן,
ווי וואַלקנדלעך קלאַרע אין רוים.

און וועמען ס'באַגלייט גאַר דער פינצטערער טרויער
ביז נאַכטיקן תהום, ביזן סוף.
די וועלט לייזט זיך אויף בניים בית-עולמשן טויער,
ס'הייבט אָן זיך דער אייביקער שלאָף.

מיין דור גייט אַוועק און די יורשים ווער זענען?
וועט זיין ווער ס'זאַל היטן די קרוין?
צי שנאה, צי האַס אין די הערצער וועט ברענען?
צי ליכשאַפט — פאַר טרוימערס אַ לויז?

צי נאַכקומערס וועלן די אַבות פאַרשעמען
מיט מאַסן-טויט, הפקר און שאַנד?
צי אויפשטיין וועט מענטש פונעם עתיד, וואָס שמ'ען
אין וועלט וועט פון ראַנד ביזן ראַנד?

וואָס קומען ער וועט גאַר מיט לוחות מיט נייע,
געהייליקט דורך בליצן, דורך פלאַם? ...

מיין דור גייט אַוועק — אַלע טרוימערס געטרניע, —
גאַט! זאַל זיי נישט טוישן דער כאַס ...

אין ווייטן עתיד

כ'הער קלוגע רייד פון ביכער, פון דער חכמה אויסגעליען,
ווי ס'וועט דער מענטש פון ווייטן עתיד זיין פון גליק באהעלט;
זיין לעבן — ווי אַ חלום; ווי אַן אַדלער וועט ער פליען.
און ס'וועט לסוף שוין אַ גן-עדן וואָרער זיין די וועלט.

עס וועט דער מענטש דערהויבן זיך צו ווייטסטער סטראַטאָספּערע.
לבנה ... מאַרס ... — פאַר אימלעכן אַ פריילעכער שפּאַציר.
באחרית ימים אמתער נאָך דורות לאַנגע, שווערע,
און פרידן אייביקער וועט זיין אויף ערד דער שענסטער ציר.

קיין קיין און קיין הבל. אַלע, אַלע גלייכע ברידער.
קיין שיער לעזאָזל מער, דער יוד — אויס אַהאַספּער.
און פאַלק צו פאַלק, און מענטש צו מענטש וועט זינגען ליבע-לידער,
אין אַקעראַניון לאַנג פאַרוואַנדלט זיין וועט דאָס געווער.

איין שוואַרצע קללה נאָר וועט אייביק בלייבן פאַר די צייטן —
דער טויט! דער טויט וועט שאַמענען פאַר אַלע גלייך.
עס וועלן קיין אַנטרינונג זיין פון אים די ווייטסטע ווייטן,
כאָטש ס'וועט די חכמה זיין שוין אַזוי טיף און אַזוי רייך — — —

פּיראַפּאָליס, סעבר, 1967.

צו מיין מזע

וועסט קומען צו מיר אין די נעכט אין די שווארצע
און טרייסטן און וועקן געזאנג;
וועסט צינדן דעם הייליקסטן פלאם אין נשמה
און לייטערן ווערטער אין קלאנג.

פארטרייבן פון מיר וועסט די פינצטערסטע רגעס,
ווען טויט, דוכט, שוין לויערט ביים שוועל.
קאנסט ווייזן דעם כישוף, ווען די מרה-שחורה
צעזינגט זיך אויך לוסטיק אין זעל.

ס'פארראט ווען א פריינט, צי אפילו א חבר,
דיין דורכפאל א מאל ברענגט אים פרייד.
נאר דו, מיין באשערטע, מיין מווע געטרייע,
ביסט תמיד צו טרייסטן מיך גרייט.

דערשיינט צו מיר דעמאלט, באפליגלטער מלאך,
און שטעלסט זיך געטריי נעבן מיר.
און ליכטיק ווערט דאן מיר, כ'צעשמראל זיך, צעזינג זיך
ווי כ'פיל נאר דיין פליגל-באריר.

און כ'ווייס, וועסט אזוי מיך כסדר באגלייטן
ביז רגע ביז לעצטער אין וועג.
מיט ליד איז אויך גרינגער די לעצטע צעשיידונג,
ווען טאג גייט אוועק, גייט אוועק — — —

א. טאג, מיין טאג

א טאג, מיין טאג, נישט אינל זיך,
נעם מיך מיט ליכט ארום.
דיין ליכט פאר מיר איז לעבן,
ווי ס'איז די זון פאר בלום.

א זון, א זון, נישט ניג זיך
ארט צו מערב-זיט.
פארלאז נאך נישט דעם הימל,
צו נאכט עם איז נאך צייט.

מיך שרעקט די נאכט, דער הושך,
די שטומע, טוימע וועלט;
די שטילקייט פון בית-עולם,
דאס קברשע געצעלט.

א טאג, מיין טאג, פארגיי נישט,
נישט זינק אין סאמע מיט.
דאס הארץ נאך פול מיט זומער,
מיט ליבשאפט און מיט ליד — —

ב. איירעס, 1965.

קורצע פריידן

קורצע זינען מינע פריידן,
מינע ליידן לאנג.
דורכגעוועכט דערפאר מיט טרויער
אויך איז מיין געזאנג.

אפגעבליט שוין איז מיין גארטן,
הארבסט איז דארט אצינד.
אלע פייגל שוין פארפלוין,
קדיש זאגט דער ווינט.

פון מיין גארטן מיר געבליבן
נאר איין בלימל קוים; —
ליגט עס אין א בוך און וויאנעט,
צאנקט אזוי מיין טרוים — —

ב. אירעס, 1963.

עלעגיע

מיך האָבן אָפגענארט די וועגן,
די בלויקייטן אין ווייטער ווייט.
די זון אין פלאמען זינקט אַנטקעגן
אין אומעטיקער שקיעה-צײַט.

איך בין געגאַנגען, נישט דערגאַנגען
צו דעם געגאַרטן גרינעם ברעג —
מיט מיניע זוניקע געזאַנגען,
מיט מיניע זינגענדיקע טעג.

מיך גרוילט דער דעמער. שאַמנס פאַלן
און שפרייטן זיך פאַר מיניע טריט.
און מיט די לעצטע פּורפור-שמראַלן
גיט אויס אַזוי, פאַרשמומט מנין ליד — —

ב. אירעס, 1963.

גאסטראל

(מעדיטאציעס)

דו קומסט, בן-אדם, אויף דעם ערד-פלאנעט נאָר אויף גאסטראַל.
ס'איז ווי אַ מעטעאָרן-גלאַנץ נאָר אויף אַ קורצער ווײַל.
ס'איז אַ גאסטראַל אויף נאָר איין איינציק, נאָר איין איינציק
מאַל, —
מאַ דאַרפסטו אין דער קליינער ווײַל דערוען כאַטש אויף אַ מינל...

קוק רעכטס און לינקס און נעם, אַ נעם די גאַנצע וועלט אַרום,
דעם בלוי פון ווייטן הימל און דעם רייך פון בונטער ערד,
דעם כישוף פון דער ווייטער זון, דעם ספינקס פון כל היקום;
פאַרנעם זשע דאַס געזאַנג פון פּרילינג, וואָס דיר איז באַשערט.

עס דויערט דיין גאסטראַל אויף ערד-פלאנעט דאָך גאָר נישט
לאַנג —
אַ געניץ נאָר אין אייביקייט אַרײַן, נישט מער, נישט מער. —
מאַ זאַל דיין קורצער זײַן כאַטש בלייבן ווי אַ שיינער קלאַנג,
אַ ליד, וואָס האַט פאַרבלאַנדזשעט דאָ פון ווייטער
סטראַטאַספּער — — —

פּיראַפּאָליס, פּעבר, 1967.

עפיואד אין א פרימארגן

איך האָב געמיינט: ס'איז אָנגעלאָפֿן ראַש דער לעצטער טאָג;
אז כ'זע דעם הימל דורכן פענצטער שוין צום לעצטן מאל.
עס האָט דאָס האַרץ געפלאַטערט ווי אַ טויב אין שוחטם האַנט;
עס האָבן טויט און לעבן זיך געוויגט ווי אויף אַ שאל.

עס האָט מיין בליק געבעטן זיך בניס וואַלקנדל אין דר'הויך:
„אַ, שמי נאָך, וויסער וואַלקנדל... אַ, שמי נאָך, נישט פאַרשווינד.
אַ, רוף צונויף די פריינט מינע... אַ, רוף די גאַנצע וועלט!“ — —
איך האָב געבעטן מאַמע-רחמים ווי אַ הילפלאַז קינד.

איך האָב געמיינט... נאָר שפעטער האָט צו מיר די זון געלאַכט:
כאַ-כאַ, עס איז געוועזן גאָר אַזאַ מין תליה-שפּאַס.
עס האָט די ווייסע טויב באַפרייט זיך פונעם שוחטם האַנט,
און ס'האַט מיין בליק די פרייד פון שטאַט דערוען, די מענטשן-גאַס.

וואַרשע, 1935.

אין איינזאמסטער שעה

איך וואָלט געוואָלט, אז דו זאָלסט זיין ביי מיין צוקאָפּנס
ווען קומען וועט אַ מאָל צו מיר די לעצטע שעה;
ווען הימל ווערן וועט אַליץ ווייטער, אויסגעלאָשן;
ווען קיינער שוין, ווען קיינער איז שוין מער נישטאָ.

כ'וואָלט וועלן מיטנעמען דיין אָפּשייד-בליק דיין שטומען,
דיין צארטע האַנט אין מיניער ווי אַ לעצט געשאַנק;
די לעצטע ליבשאַפט אין דער לעצטער, לעצטער רגע,
ווען איינשלאָפּן וועט לאַנגזאַם, לאַנגזאַם דער געדאַנק.

זאָלסט שטיין אזוי לעס מיר פאַרשטומט און מיט דיין טרויסטשאַפט
און פּאַלץ זאָל אויף מיר דיין ליבשאַפט דורך אַ טרער.
קאַן זיין, כ'וועל פּילן עס, כאַטש כ'וועל שוין שווינגן, שווינגן;
קאַן זיין, ס'וועט אויך דערגיין דיין כליפּ צו מיין געהער.

איך וואָלט געוואָלט, אז דו זאָלסט זיין ביי מיין צוקאָפּנס,
מיך שרעקט דער טויט אין שטומע עלנטע פיר ווענט, —
ווען דורכן פענצטער קוקט אַ גלייכגילטיקער דרויסן;
ווען לעצטע רגעס אין יסורים אויסגעברענט — — —

ווארט נאך

א, ווארט נאך, זון, אין מערב,
און אייל זיך נישט, א, נאכט:
איך האב נאך אלע גארבן
אין שנייער נישט געבראכט.

זיי ליגן נאך צעוואָרפן,
אויף ברייטן פעלד צעשפרייט.
א, לאז נאך, זון, מיר זאמלען,
פארגין מיר, נאכט, די פרייד.

איך האב געזיט די קערנער,
מיט ליבשאפט זיי גענערט.
איז קומט דאך מיר געניסן
די גאָבן פון דער ערד.

איז ווילט זיך אלע גארבן
צוניפוזאמלען אצינד.
טאָ קום נישט, נאכט, פריציטיק,
גלייך ווי אַ שטורעם-ווינט...

א, ווארט נאך, זון, אין מערב,
און אייל זיך נישט, א, נאכט.
איך האב נאך אלע גארבן
אין שנייער נישט געבראכט...

ב. איירעס, 1966.

די שטומע וועלט

דעלפינען טויכן-אויף פון ים-פלאך
אין אייליקן געיעג.
א קאלער זיך מיט קאפ און רוקן
און ווייטער אינעם וועג.

ווי גרויע לייבן זיי זיך ווארפן,
א שלונג נאר טאן פון לופט.
זיי ציט דער וואסער-תהום, די טיפקייט,
די סטיכיע זיי עס רופט.

ס'איז אונטן זייער וועלט און לעבן,
די רחבותן — פאר זיי.
נישטא קיין גרענעצן געמאכטע
אין אייביקן געדריי.

נישטא קיין שוין דארט פאר די שוואכע,
פאר פישלעך יונג און קליין.
די פיש דאך שטום. ווער שטארקער, שלינגט זיי,
זיי שטארבן אן געוויין.

דעלפינען טויכן-אויף פון וואסער
און זינקען באלד צוריק.
די קילע, שמילע וועלט פון אונטן
זי גיט זיי פאנג און גליק.

און קיינער מוט נישט פראטעסטירן —
קאנסט טוימן מעג און נעכט.
אויך דארט די שטארקע זינען זיגער,
די שוואכע זינען קנעכט.

זעט אויס, אין ים אויך די מנהגים
אזוי ווי אויף דער ערד :
ווער שטארקער איז, שלינגט-אין דעם שוואכן —
אזוי איז שוין באשערט — —

אויפן אטלאַנטיק, יוני 1965.

ראַנטשאַס אויף די וועגן

פאַר וואָס אַזוי פיל ראַנטשאַס בײַ די וועגן לאַנגע, ווייַטע —
געצעלטן פון דער אַרעמשאַפט אויף אַרגענטינער ערד?
די נאַרעס מענטשלעכע פון בלעכן, ברעמלעך, ליים און צווייגלעך —
אַזאַ מין „היים“ פאַר מין פאַר „יחוסדיקן“ איז באַשערט.

עס שמייסן רעגנס, ס'וואַיען ווינטן אין די ראַנטשאַ-לעכער,
אין אַלטע טראַנטעס צוויטיקע פון הפקר קליין און גרויס.
בשכנות וואַקסן פאַרביקע טשאַלעטן אויס און רייצן,
אין נעכט פון יענע פענצמער ווינקט און לאַקט די פרייד אַרויס.

זעסט בײַ די ראַנטשאַס קינדערלעך, פון היץ און קעלט פאַרשוואַרצטע,
און מאַמעס מאַכן פֿייערן פאַר מאַגער-בידנע מעפּ.
דאָ וואַקסן מענטשן אויס ווי צאַברעס שטעכיקע דערנעבן,
מיט טונקל-ברוינע פנימער, מיט פעכיק-שוואַרצע קעפּ.

און ס'וואַקסט אַזוי די אַרעמשאַפט אין אומענדלעכע פאַמפּאַס,
און ס'וואַקסט אַזוי דער צאַרן-פלאַם אין רויען מענטש פון נויט.
עס איז ווי אַ צולהכעיס-שפּיל: פאַלאַצן אין אַ שפּע —
און ראַנטשאַס דאָ און דאַרט צעשפּרייט, ווי ס'פעלט דאָס ביסן
— ברויט —

ריאָ האַנדאָ, 1963.

נאך איידער

חטוף ואכול... שלינג זון, שלינג כישופדיקן שמערן-שיין
נאך איידער ס'שלאגט דיר אויס דיין לעצטע שעה;
נאך איידער קומסט אין יענעם שמילן מלכות פון נישט-זיין,
חוץ חושך אייביקער איז דארטן מער נישטאָ.

טרינק ווי האַשיש פון ליבע-בעכער און באַטרונקען ווער,
נישט פילן זאָלסט פון טויט די מוראדיקע טריט.
און פילן וועסטו אויך דאָך נישט דער ליבסטערס הייסע טרער,
אַ בלוז איין רגע שפעטער נאָכן ערד-פאַרשיט.

חטוף ואכול... שלינג שיינקייטן, די בלויקייטן געניס,
נישט צייל דעם האַרץ-ריטעס, נישט חשבון דינע טעג.
אַ זע! עם שפּרייט דער יונגער פּרילינג זיך פאַר דינע פּיס,
דער רוישנדיקער ים, דער מאַכיק-גרינער שטעג — — —

פּיראַפּאָליס, פעבר. 1967.

מיין פריינט דער בונטאר

מיין פריינט און מיין חבר אין יארן
דערשינען צו מיר מיט א היין;
די זילבערנע לאַקן צעשוֹיבערט,
אין מאַט-בלויע אויגן אַ בליין.

זיין שמים, וואָס פאַרלוירן דעם דונער
זינט ס'איז שוין זיין שמורעם אוועק —
איצט האָט זיך אויף ס'ניי הויך צעקלונגען,
ווי אין די פאַרשווומענע טעג:

— „בן-אדם, וואָס זיצסטו אין שאַטן,
געבויגן רק איבער פאַפיר?
העי קום, לאַמיר אלע אינאיינעם
אַרויסגיין אין מאַרש...
העי קעפ אלע גרויע,
מיט רוקנס געבויגן,
מיט ציטער אין קני;
מיט אויגן, ווו ס'גליט נאָך
אַ פלעמל, אַ פונק;
מיט הערצער, ווו ס'צאַפלט,
ווו ס'רוישט נאָך אַ קוואַל.
קומט, זקנים, קומט אלע,
אינאיינעם אין מאַרש.
גענוג מיט דער זיקנה —
מיר ווילן קיין רו,
מיר ווילן קיין סוף...
צו וואָס אונדז גערייצט אליין,
געלאַקט און צעברענט
מיט פּרילינגס, מיט זומערס,
מיט בלוי און מיט זון?

צו וואָס אונדז געוועקט
 צו געראַנגל,
 צו כישוף,
 צו גלאַנץ;
 געוויון אונדז עתיד,
 געוויון מיראַזש
 פון אַ ליכטיקער צייט? — — —
 איז וווּ זשע דער עתיד?
 איז וווּ זשע די צייט?
 אז ווערסט גאַר אין מיטן
 מיט זיקנה געליימט;
 אז גרייט שוין אַ קבר,
 אַ פינצטערע נאַכט
 פאַר אַלע, וואָס האָבן געבלומיקט;
 פאַר אַלע, וואָס האָבן געקעמפט...
 איז וווּ זשע, איז וווּ זשע דער עתיד?
 איז וווּ זשע די ליכטיקע צייט?
 וווּ און פאַר וועמען?
 וווּ און פאַר וועמען?
 צי וועלן די מענטשן פון עתיד
 זיין בעסער, זיין שענער?
 פאַר וואָס גאַר פאַר זיי?
 פאַר זיי גאַר, וואָס קומען צום גרייטן?
 פאַר זיי שור-הבר און לוויטן
 און יין המשומר?
 און מיר? —
 און מיר גאַר — פאַר ווערעם?!
 פאַר מיסטיקן פעלדער?! — — —
 וווּ יושר?
 וווּ דיין?
 און וווּ משפט?
 אַ, הונדערט מאָל ניין!
 אַ, מוחל דעם יושר אזא פונעם הימל,

דעם סדר דעם בלינדן פון ערד.
א, הונדערט מאָל ניין!
מיר ווילן אויך זיין אויף דער שמחה
פון ליכטיקער צייט — — —
העי קום, לאַמיר אַלע אינאיינעם
אַרויסגיין אין מאַרש!" — — —

מיין פריינט און מיין חבר אין יאָרן —
ער איז דאָך, אוי כ'לעבן, גערעכט.
געוואָרן בונטאַר קעגן גורל
און וויל מער נישט זיין גורלס קנעכט.

עס גלוסט אים נישט זיין מער קיין קרבן,
נישט שטאַרבן פון זיקנה אין בעט.
ווען ס'לאָקן די פּרילינגס — ווי פּינגלעך
די שיידונג — צי פרי נאָך, צי שפעט.

און מיינט נישט, ר'איז מחמת סקלעראַזים
פון זינען געוואָרן גערירט...
אַן אויסגום ס'איז נאָר פון סאַרקאָזם,
פון בן-אַדמס פינאַל פּראָוואַצירט — — —

צווישן פאעטן

(מעדיטאציעס)

עס פרעגט מיך דער און יענער
פאר וואס איך שרייב מיט גראם;
פאר וואס בני מיר דער פערז איז
מיט ריטעם און מיט צאם.

בני דעם און יענעם דיכטער
די פערזן זיינען פריי;
דא שורות קורץ, דא לאנגע —
מען זאגט, אז דאס איז ניי.

צו וואס דער גראם, דער ריטעם?
צו וואס די פערזנמאס?
ווי זעלנער אין א שורה —
צו וואס זשע דארף מען דאס?

עס פרעגט מיך דער און יענער...
איר ווייסט דאך, ליבע פריינט,
פארצן אין קונסט פיל מאדעם
פון נעכטן און פון היינט.

א שמיר נאר אויפן לייזונט,
מיט פענדזל נאר א שפריץ —
דאס הייסט היינט „מאדערניזם“,
כאטש ס'זעט אויס ווי א וויץ.

א ראגאזשע פארסטריגעט,
א לאמע און א רים... —
עס קוקן „קונסט-מבינים“
און קוועלן לאקריץ-זים.

ווייל ס'איז דאך אין דער מאדע,
מ'מוז גיין דאך מיט דער צייט.
אזוי אויך ביי פאעטן, —
די אויסדערוויילטע לייט.

נאר איך... די אלטע מאדע
צום בעסטן מיר געפעלט:
א ליד קאן ליד נישט הייסן
ווען די מוזיק אים פעלט.

כ'קען דיכטער פיל מאדערנע,
מיט תוך, מיט שוונג און טיף;
מיט אויער אבער שמומפיק,
אין ווילקלאנג קיין באגריף.

דעריבער זייער שאפונג
קאן הייסן ווי איר ווילט —
נאר ליד? א, ניין! — מעג זיין עס
מיט חכמה אנגעפילט.

א ליד איז דאך סימפאניע,
א ליד איז דאך געזאנג, —
נו, מוז עס האבן רימעם,
נו, מוז עס האבן קלאנג.

דעריבער שרייב איך ליבערשט
מיט ריטעם און מיט גראם.
נאָר אין אַזעלכע פּערזן
דערפיל איך גומן מעם.

אַ טרייסט מיין מוזע ברענגט מיר
פון דיכטער אַזש אַ שאַק:
פון געטהע, היינע, פושקין
ביז פאַ, באַדלער און בלאַק — —

ע"ז"ו ׀ ׀
אקאן

אויף גלותדיקע וועגן

אויף גלותדיקע וואַנדער-וועגן,
אין פרעמדער, קאלטער וועלט —
דו האָסט אין ווינט, אין טריבן רעגן
דיין סוכה אויפגעשמעלט.

און אין געצעלט פון דינע ברעטער
איז תמיד העל געווען.
געגלויבט אין „אחרית“, אין דעם שפעטער;
אין נס, וואָס וועט געשען.

געלאָשן האָבן שמורעמס קאלטע
דיין ליכט דורך סוכה-ווענט.
נאָר ס'גייט נישט אויס דאָס ליכט, דאָס אלטע —
דער סנה, וואָס אייביק ברענט ...

די שמערן דורכן סכך פון אויבן
געטרייסט אין נעכט, וואָס שוואַרץ;
געוועקט במחון און אַ גלויבן
אין מיפעניש פון האַרץ — — —

ישראל - מאטיוון

א.
ישראל

דו האסט זיך אינגעכיסן מיף אין פעלדון און אין שטיינער מיט הייזער-בלאקן בלאנקיקע, מיט שמעט זיך אויסגעשפרייט. געשניטן וויסמע, הארטע בערג, מדבריות אויסגעפלאסטערט, מיט גרינקייטן באצויגן פלאכקייטן אין לענג און ברייט.

טרייבסט וואסער — לעבן! — אין די גרויע וויסמקייטן אוראלטע, וואס טויט שוין דורות-לאנג געווען, אן גרעזל און אן פלאגן. מחיה-מתימדיק צעגרינסטו ערד און ס'וואקסן אויס ישובים, און קינדערלעך צעשפילן זיך, צעזינגען זיך אין קראפן.

פון גורל די פארטריבענע, דורך רשעותן און גרוילן, אן אייגן מקלט אויסגעוויילט, א קליינטיק פונקט אויף ערד. מיט שוויים און בלוט געהייליקט איז איעדער שפאן געווארן, — די נעסט די אויסגעחלומטע מיט ספר און מיט שווערד.

וועסטו דעם מקלט אפהיטן פאר היינט און פארן מארגן, א שוץ אן אייזערנע — די יונגע כראווע טעכטער, זין. טא זאל זשע כאטש איין ווינקעלע דאס וואגל-פאלק פארמאגן, איין זיכער רוף ווינקעלע צעווישן מענטשן-מין.

די פיינט ארום זיי לויערן פון אלע, אלע זייטן, מיט בלינדער קנאה-שנאה אטעמט נאך די פרעמדע וועלט. נאך ווייניק איז דיין מס פון בלוט, ס'איז נאך נישט זאט דער תליון, עס קאכט, עס רייצט זיין צארן אויף דיין אויפגעשטעלט געצעלט...

אויף דייןע וועגן-שמעגן די מצבות דיר דערמאנען:
נישט אויף א טאץ א זילבערנער געגעבן איז דאס לאנד...
נאך געמאס, גאז-קאמערס האט הייליק אויפגעפלאמט די גבורה,
די גבורה מאקאביישע אין שלאכט-פעלדער, אין בראנד — — —

גבעתיים, אפריל 1965.

ב.

יעדער שפאן

יעדער שפאן, יעדער פיצעלע גרינקייט,
יעדער ביימל, איעדער ציפרעם —
נאָר מיט שווייס און מיט בלוט אלץ צו וועגן,
מיט געפארן, געראַנגל און נס.

נאָר מיט יונגע חלומות, מיט לעכנס,
איז די וויסטיקייט צעגרינט און צעבליט.
נאָר מיט גבורה פון יונגע גיבורים
איז דערוואַרבן איעטוועדער טריט.

ווער מיט טרערן עס זייט, שניידט מיט לידער,
איצטער קלינגט אויף די פעלדער געזאַנג.
ווער עס מעסט איצט די בערג און די מאָלן —
וועט די שיינקייט אים בלייבן אויף לאַנג.

ווער איצט פּרילינג-ציט שפּאַנט דורך פּרדסים,
וועט ער תמיד שוין פילן דעם דופט;
וועט ער שפעטער — אין פרעמדן און ווייטן —
תמיד הערן ווי ס'לאַנד יעניץ אים רופט.

וועט ער בענטשן די הענט פון די בויערס,
ווער געאַקערט און ווער ס'האַט געזייט.
און ווי זיי וועט ער אויך זיך צעזינגען
און מיט זיי וועט ער טיילן די פרייד — — —

אויפן אַטלאַנטיק, יוני 1965.

א ש ד ו ד

א שמאט פון זאמד ארויסגעוואקסן —
 די זוניקע אשדוד.
 די גאסן ברייטע, וויסע היזער,
 פארפלאנצט שוין ווי א סאד.

דא-דארט בני שמיבער קליינע גערמלעך.
 עס שפראצט שוין און עס גרינט.
 פון פענצמער בלאנקען שוין גארדינען,
 עס פאכעט זיי דער ווינט.

פון די באלקאנען קוקן פרויען,
 ווי מאספאלמירט די גאס.
 טראקטארן רוישן. חברה ארבעט
 שוין גארנישט אויף א שפאס.

דער נייער האפן באלד שוין פארטיק —
 א פרישער וועג צו וועלט.
 די ארבעט קאכט ביים בלויען וואסער,
 די זון צעשיינט, צעהעלט.

ס'איז א געמיש דא פון קאלירן,
 פון שבטים אלערליי.
 אין יונגן אימפעטיקן אויפבו
 דאס לאנד פאראייניקט זיי.

אין יונגן פארקל שפילן קינדער
 מיט פילקע, ווי בני ליט.
 א שמוים מיט פיסל און זי פליט שוין,
 צעיאגט מען זיך אין ווינט.

פארען שוין אויך א בית הכנסת
פאר די וואָס זינגען פרום ;
א בית החולים, שול פאר קינדער,
וואָס טאָנען דאָ אַרום.

פארען שוין אויך א חוץ-שוחט,
ס'איז אלץ כדת כדין.
א משטרה (1) שוין דאָ אפילו,
וואָס היט דעם מענטשן-מין ...

און קומט נאָר אַוונט — גרויסע רוען
פון פראַצע און פון מי.
די יוגנט גייט צום ים שפאָצירן —
אויך ליבע טוט אַ צי ...

גבעתיים, אפריל 1965.

---

(1) פאליציי.

ווען יידן מאַרשירן...

(יום העצמאות 1960)

צעווישן כרמל-באָרג און ים
איך האָב דעם מאַרש געזען —
און כ׳האַב געמיינט, דאָס חלומט מיר,
אַ טרוים איז עס געווען.

צי יענע מאַקאַבייער-זיין
פון דעם אַמאָל כ׳זע איצט ?
פון מאַסן-טריט, פון שטאַלצן גאַנג,
פון מאַרש מיט גבורה בליצט.

און כ׳האַב אין חלום מיר געטראַכט,
שטום קוקנדיק אויף זיי :
ווען ס׳וואַלט אין געטאַגראַד אַרביין
די ייִדישע אַרמיי ...

ווען ס׳וואַלטן אַט די העלדן פיל
אין געטאַ-שלאַכט אַרביין —
דער חשבון בלום, פון ייִדיש בלום
אַן אַנדערער וואַלט זיין ...

צעקראַכט מען וואַלט די לאַגערן,
צעפליקט די געטאַ-ווענט ;
מען וואַלט אונדז דאָן מיליאָנענווייז
אין אויוונס נישט געברענט — — —

צעווישן כרמל-באָרג און ים
איך האָב דעם מאַרש געזען...
ניין, ניין, עס איז קיין חלום נישט,
עס איז קיין טרוים געווען — — —

היים-רעמיניסצענצן

אויף דעכער שוין שפילט זיך די זון,
כאַטש פּינכט נאָך, פון רעגן נאָך נאָס.
שוין פּרילינגדיק. דופּטיק די לופּט.
און קינדערלעך שפּילן אין גאַס.

די פענצטער שוין פּרין אויפגעפּראַלט,
וואָס ווינטער פּאַרקלאַפּט געווען לאַנג.
אַ שטראַל איז אין שמיכל אַרײַן,
אַ צווייטער, אַ פּייגליש געזאַנג.

שוין פּסח-צײַט. הימל איז בלוי,
און בלוי אינעם שמעטל איז אויך.
פון לאַנקעס דער שניי שוין אַראָפּ,
און שוואַלבן אין שורות גאַר הויך.

שוין מצות מען באַקט אין „פּאַדריאַד“ (*),
צום פּסח אַיעדער זיך גרייט.
דער טאַטע אַ מלך וועט זײַן,
צו אונדז וועט אויך קומען די פּרייד.

כאַטש אַרעם און טריב איז מיין היים,
נאָר דלד על דלד אין נײַט.
דער ווינטער פּול דאגות און קעלט,
אַ נס יעדער פּיצעלע ברויט.

דאָך פּסח איז אויך אין מיין היים,
מיין טאַטע דאָך מלך איז דאָן.

(* בעקערני, וווּ מיבאַקט קאַלעקטיוו מצות.

מיט נסים ווערט מצה געגרייט
און מרור דאך זיכער פארען ...

און אויב נישט קיין ווייז — איז אויך גוט
אין כוסות גאר פשוטער טיי.
צום סדר איז אנדערש דער טעם
און זיס קאן אויך ווערן דער וויי.

און אַט ברענגט דער טאטע איין טאג
פון בוידעם די כוסות אראפ.
און איך וועל די קשיות די פיר
אים פרעגן מיט ניגון, מיט טראפ.

און קומט ערב פסח גאר אָן —
מיט טאטן אין שולכל כ'גיי-מיט.
דער חזן מתיקתדיק זינגט
און ס'זינגט-מיט איעטוועדער ייד.

ליל שימורים. די נאכט רוקט זיך אָן.
אין שטיבער מען „זאגט“ און מען זינגט.
פון נסים אַמאָל בני דעם ניל
אין געסלעך אין שטילע פארקלינגט.

און ס'קלינגט „שפוך המתך“ מיט פלאם
פון איטלעכן שטיבל אַרויס.
הינט גייט אליהו אַרום,
זיין כוס דאך אין איטלעכן הויז.

און ס'פליסט שיר השירים לסוף,
ס'קלינגט שלמהם געזאנג אומעטום.
און נאכט טראַגט דעם ניגון אַרויף
צום הימל, וואָס הערט זיך צו שמום — — —

ווא יענע ניגונים אצינד?
דער מאמע פון ווייטן אמאל? ...
די היים א בית-עולם איז איצט,
פון מענטשישע ביינער א מאל — — —

ב. איירעס, 1965.

די הויף-בעטלעריין

(אן אלט-וואַרשעווער מאַטיוו)

גייט זי, בלאַנקעט איבער הויפן
מיט איר מאַרבע — איר פאַרמאַג.
רופט צו פענצמער, גומע מענטשן,
רופט אזוי זי אלע מאַג:

אַלטע ברויט,
אַלטע זעמל,
אַלטע הלה —
וואַרפט אַראָפּ!

עלנט, קראַנק, אין וויסער עלטער.
קאַלט אין קעלער-שטוב און גאַס.
פלאַגט דער דלות, נאַגט דער הונגער.
בלאַנקעט זי פון גאַס צו גאַס.

אַלטע ברויט ... אַזוי"וו.

וועט זי אויף די שטיינער פאַלן,
אויסגיין ביי אַ פּרעמדער שטוב, —
קיינער וועט קיין קדיש זאָגן,
רוען וועט זי שוין אין גרוב ...

אַלטע ברויט ... אַזוי"וו.

אין יתומים-היים

(קינדער-מאָטיוו)

כ'האַב קיין טאַטן, כ'האַב קיין מאַמען
אין דער גרויסער וועלט;
קינער גלעט נישט, קינער קושט נישט,
אַז אַ מאַמע פעלט.

קינער טוליעט נישט צום האַרצן,
ווישט נישט אָפּ אַ טרער.
ס'שטייען בעמלעך גאַנצע שורות —
נאָר פאַרוויגט דען ווער?

קינדער, ווער קען זינגען לידער?
איינס-צוויי, איינס-צוויי, איינס! —
לאַמיר זיך אליין פאַרוויגן
מיט אַ ליד אַ שיינס.

וואַרשע, 1933.

נ ע י ל ה

האלט אפן נאך דיין שער הרחמים,
ווען זון שוין נייגט, אין שעה אין שפעטער.
די תפילות גרייכן צו די הימלען,
פארנעם דאס קול פון דיניע בעטער.

א גאנצן טאג אין בכיות, ענוי ;
געפאלן פאר דיין כבוד כורעים.
שוין גייען אויס די וואקס-ליכט, צאנקען,
ווי נשמת קדושים וטהורים.

ווען פאלק געגאנגען צו עקידה,
האסט נישט געשיקט קיין מלאך-רעטער.
האט חלף — אן דיין נם — געשאכטן,
פארלארן האסט אזוי פיל בעטער.

מוז טיף ווי תהום זיין דיין חרטה,
רקיעים דיניע פול מיט טרויער ...
ווען זון שוין נייגט, אין שעה פון נעילה,
כאטש איצט נישט שלים דאס רחמים-טויער — — —

ב. אנרעס, 1958.

אויף קבר אבות

כ'וואַלט וועלן גיין אויף קבר-אַבות,
צום היימיש-אַלטן „גוטן אַרט“;
צו יענע שטילע גראַזן, יאַלקעס.
אַ שטילקייט אייביקע איז דאָרט.

כ'וואַלט וועלן קומען מיט מיין יזכור,
פאַרגיסן אין דער שטיל אַ טרער:
ס'האַט צופיל צער זיך אָנגעקליבן,
עס איז אין האַרץ צו טראַגן שווער.

איז גוט אַרויסוויינען דעם טרויער
בני טאַטע-מאַמעס גרויען שטיין.
נאָר כ'קאָן אַהיין צו דעם בית-עולם
אויף קבר-אַבות קיינמאַל גיין.

ס'איז וויסמ, אַ הפקר דער בית-עולם;
אַ פאַשע-פעלד איז עס אַצינד.
צעוואַרפן אַלינקע מצבות,
עס יאַמערט דאָרטן נאָר דער ווינט.

מיט טאַטנס קבר זיך געזעגנט
אין יענער טרויעריקער צייט, —
ווען ס'האַבן לינגערשע „דערלייזערס“
פאַרוואַרפן מיך אין טייַגעס ווינט...

מיין מאַמען נישט באַשערט קיין קבר —
פאַרברענט איז זי אויף אַש מסתם.
און אירע לעצטע זיקנה-טרערן
אַריין אין גרויסן טרערן-ים.

נישטאָ צו וועמען איצט צו קומען,
אויף קבר-אַבות איצט צו גיין.
וואַקסט גרעסער אַלץ דער צער, דער טרויער,
נישט אויסגעוויינט איז דאָס געוויין — — —

ב. אַרעס, 1964.

ה. ליי וויק

(צו זיין ערשטן יארצייט)

געבליכן ווי יתומים אן א טאטן דיניע לידער,
אין גרויסן חלל טרויערט, יאמערט דיין געזאנג.
עס דוכט זיך אלץ, פון הינטער א קורטינע קומסטו ווידער.
דו ביסט אוועק בלויז צייטוויליק, נאר נישט אויף לאנג.

עס דוכט, דיין זילבער-וויסער קאפ דערשיינט באלד און דערפרייען
וועט די פארליבטע און פארבענקטע נאך דיין ווארט.
עס גלויבט זיך נישט, אז ביסט געווען ווי אלע וואס פארגייען;
אז אייביק ליידיק, פוסט וועט בלייבן שוין דיין ארט.

מיט נישט-געשמילטער בענקשאפט תמיד פאלק וועט דיך
דערמאנען, —

דערמאנען, היטנדיק געטרני דיין קרוין, דיין רום.
האסט מיט דיין ווארט באפליגלטן געלאקט מיט דיר צו שפאנען
צו שיינקייטן, וואס ליגן ווו פארבארגן, שמוס — — —

ב. איירעס, דעצ. 1963.

פארלאשן א שטערן

(אויפן טויט פון אהרן גלאנץ-לעיעלעס)

פארלאשן א שטערן,
פארגאנגען א ליכט.
אין הימלישע ספערן
אוועק אומגעריכט.

אוועק מיט זיין שמייכל,
פארשטומט שוין זיין ווארט.
געבליבן אין היכל
א לידיקער ארט.

א ליכשאפט פארלאשן,
א שטראליקער ייד;
א רימער פון לשון,
א רימער פון ליד.

באקראנצט מיט געזאנגען
ער האט אונדזער וועלט.
מיט קרעפ איצט באהאנגען
איז יידיש געצעלט.

זיין וועלט איצט — ביה עולם,
אבלים — א סך.
און צווישן אבלים —
זיין ליד און זיין שפראך — — —

ב. אנרעס, יאנ. 1967.

ביים „זיידנס“ קבר¹

נאך א קבר, נאך א קרבן²
האט פארשלונגען איצט די ערד.
נאך א דעמב איז אומגעפאלן,
שימער אונדזער גארטן ווערט...

הויך און שלאנק איז ער געוועזן
און זיין שאטן פריש און קיל.
וויפל פלעגן אונדז דערציילן
זינע צווייגן אין דער שטיל.

וויפל מעשהלעך, וואס רירן
דא מיט שמחה, דא מיט סם.
הערן פלעגן מיר ווי קינדער,
צוגעמוליעט צו זיין שטאם.

רוישן פלעגן זינע בלעטער,
וועקן אונדזער פרייד און לייד;
לאכן פלעגן מיר און וויינען,
גיסן טרערן שטילערהייט.

ווי א קלוגער גרויער זיידע
פאר די אייניקלעך אמאל —

---

1) די דאזיקע עלעגיע איז געשריבן געווארן אויפן טויט טון מענדעלע מוכר ספרים אין 1917 און איז פארעפנטלעכט געווארן אין ווילנער „לעצטע געזעס“. צום דאזיקן ליד האט געשריבן מוזיק דער ווילנער קאנטאר און קאמפאזיטאר א. מ. בערנשטיין און אויף מענדעלעס שלושים־אקאדעמיע איז עס אין ווילנע געזונגען געווארן דורך א גרויסן שילער־כאר. דער טעקסט (אחוץ דער ערשטער סטראפע) מיט די נאָטן איז אויך געדרוקט געווארן אין ש. באַסטאַמסקיס „מענדעלע־זאַמלבוך“, ווילנע. דאָס ליד ווערט איבערגעדרוקט אין דאזיקן בוך צום „זיידנס“ 50סטן יאָרצייט, וואָס פאַלט גראַד אויס אין 1967.

2) אַלזױזע אויפן טױט פון פּרץ און שלום עליכם (1915 — 1916).

אויך אזוי פלעגט ער דערציילן
זינע מעשהלעך אן צאל.

ר'האט דערציילט אונדז פון א „שקאפע“,
וואס געווען פארפאלגט, געפלאגט ...
נע ונד ... געקנילט ... געשמיסן ...
ווי גענעכטיקט, נישט געטאגט ...

נישט קיין שטאל און נישט קיין אפרו,
מיד און דאר, קיין ביסן היי ...
כלבים בייזע בילן, בייסן,
קרעכצן פלעגט זי אזש פאר וויי ...

זיפצן פלעגט זי רק און פרעגן:
וויפל, וויפל איז דער שיעור?
נאר עס שפאסן די קונדייסים
און זיי שטיפן אלץ מיט איר ...

און נאך פיל, נאך פיל געשיכטן —
דא מיט אומעט, דא מיט גאל,
דא מיט שטילן צער און ווייטאג,
דא מיט ברום פון וואסערפאל ...

רייך געוועזן איז דער זיידע,
גרויס און פרעכטיק זיין פארמעג — — —
זיידע! זיידע! דיין ירושה
וועט באשטרעלן אונדז דעם וועג! ...

ווי דעם משכן אין דעם מדבר
טראגן וועלן מיר אן ברעג
דיין ירושה — דינע ספרים —
ביז די ווייטסטע, ווייטסטע מעג! — —

צום ברודער — דיכטער

מיר קומען צו דעם פאלק מיט ריינסטע איידלשמיינער,
מיר ברענגען אים די שענסטע פערל פון געזאנג ;
נאר אין דער גרויער גאס מיר טרעפן קאלטע שמיינער.
ווער ווארט אויף אונדזער יידיש ליד ? אויף אונדזער גאנג ?

ס'האט אונדזער לשון, אונדזער ליד אזוי פיל שונאים,
צעווישן כרידער אייגענע די מחנות פיינט.
זיי ציען פרעמדע מאסקעס אן אויף זייער פנים,
פאר תרח"ס תרפים בוקט מען זיך אפילו היינט.

דאך גייען מיר אין אונדזער גאנג אלץ ווייטער, ווייטער ;
מיר זינגען פאר יחידים אפשר אונדזער ליד.
עס גיט די פליגל אונדז דער עתיד — א באנייטער, —
וואס צינדט דעם קדושה-פלאם אין מיפקייט פון געמיט — — —

פיריאפאליס, פעבר. 1967.

עם טראַכט זיך

עם טראַכט זיך : אפשר וועסטו בלייבן לעבן אין די ביכער ?
זער ווייסט, צי דיר איז עם אויף דורות לאנג באַשערט ?
ס'איז קיינער אין די דורות קומענדיקע קיין מאַל זיכער —
נאַכדעם ווי ס'דעקט שוין צו די קאַלטע ערד.

דעריבער איז פאַרשטענדלעך דאַך דיין גרויסער טיפער טרויער,
ווען ס'קומט דיר אויפן זין די שידונג מיט דיין ליד.
ווען שמוס גייט אויס די זון און נאַכט מאַכט אויף איר
— שוואַרצן טויער —
דאַן פילסטו : דיין געזאַנג צעריסן ווערט אין מיט.

בלויז אייביק זינגט דער ים און אייביק בלויז דער רחבות-הימל —
די אַלטע עדות פון די דורות עד אין סוף.
איז וואָס זשע דיין געזאַנג ? דיין פּרילינג ? דאַן דיין קבר-דרימל ?
די גרויע צייט די דורות יאָגט ווי בידנע שאַף.

אומזיסט דיין זכר קריצן אויף מצבות, מאַנומענטן,
אַזא אומשטאַרביקייט — אַן אַמעם נאַר פון צייט.
עס איז געגליכן צו אַ שיינעם נעכטן אַ פאַרברענטן,
אין תהום פון גרויער אייביקייט עם גרייכט נישט ווייט — —

פּיראַפּאַליס, סעבר, 1967.

פארשעמטע אותיות

פארשעמטע אותיות מרובעות,
פארטריכן פונעם יידיש הויז.
פון ביכער-פאליצעס אין זאלן
קיין צורת-אות קוקט נישט ארויס.

מיט ראזשינקעס און מאנדלען מאמעס
פארוויגן מער שוין נישט קיין קינד.
אין גלות — יידישע ניגונים,
אין היימען ווייעט פרעמדער ווינט.

אוועק אין אייביקייט דער זיידע,
די גרויע באַכע אויך אוועק.
מיט זיי דער מחזור, „קרבן מנחה“
אוועק אויך אין דעם לעצטן וועג.

קיין צייכן יידישקייט געבליבן
אין היימען יידישע א סך.
אין די חדרים בלאַזט אַ פרעמדקייט,
עס בלאַזט מיט קעלט פון פרעמדער שפראך.

עס וואַקסן קינדער, אויסגעכאַליעט,
גאַר אַן אַ טראַפּן יידיש חן.
דער אַלף-כּיּת וועט זיי נישט ברענגען
אין לאַבירינּטן טיף און שיין — —

ב. איירעס, 1964.

י י ד י ש

ווער עס ליכט דײך, האָט ליב אויך זײַן פּאַלק,
איז נאַנט אים זײַן פּרײד און זײַן לײד.
ביסט אַ קינד, וואָס געבוירן אין פּײַן,
דײַן וועג נישט מיט רויון פאַרשפּרײט.

ביסט געבוירן אין וואַגל — דאָך ליב,
דאָך האַרציק בײַם פּאַלק ביסט געווען.
ביסט געוואַקסן צוזאַמען מיט אים
בײַם וויסל, בײַם רהײן, צי בײַם סען.

האַסט צעצווײַגט זיך אַזוי ווי אַ דעמב,
מיט זאַפּטן מיט פּרישע צעבליט.
האַסט פאַרוועכט זיך אין מאַמעס געבעט,
אַרײַן אין נשמה פּון יוד.

זינט דעם ערשטן געפּלאַפּל פּון קינד,
פּון וויגל ביז גריבל באַגלייט.
ביסט צוזאַמען אין וואַגל מיט פּאַלק,
אין גלותן פּרעמדע צעשפּרײט.

נאָר נישט אַלעמען דאָך דו געפּעלסט,
דײַן יחוס נישט אַלעמען פּאַסט.
ווי אַ שטיף-קינד מען יאָגט דײך פּון שטוב,
מען חוּקט פּון דיר און מען שפּאַסט.

און אַפּילו אין היימישן לאַנד,
ווי קינדער זיך זאַמלען פּון פּרעמד —
דאַרטן לאַזט מען צום טיש דײך נישט צו,
פּון אײַגענע ברידער פאַרשעמט.

דאַרטן האַלט מען דײך אַלץ פּון דער ווייט,
מען וואַרפט דיר נאָר צו קוים אַ בײַן...
דאָך דײַן שײַנקייט — אין טרויער פאַרהילט
זי וויל נישט, זי וועט נישט פאַרגײן — —

אויפן אַטלאַנטיק, יוני 1965.

מיר זיינען נישט די לעצטע

(מחשבות)

מלך ראזשיטשן
צו זיין ווערן א בן-שבעים

א ניין! א ניין! מיר זיינען נישט די לעצטע זינגער
אויף אונדזער יידיש-יידישן פארנאס.
עס וועלן מאמעס נאך פארווייגן קינדער
מיט לידער יידישע אין אונדזער גאס.

מיט צארמע לידער וועגן ראזשינקעס מיט מאנדלען,
ווי אין דער אלטער, ליבער, גוטער צייט.
פון פענצטער וועלן שבת-ליכט מיט קדושה פינקלען
אין שמעטלעך יידישע פון נאנט און ווייט.

און חתן-כלה צו דער חופה וועט מען פירן
מיט קלעזמער פריילעך דווקא צו דער שול;
מיט מצווה-טענצלעך שמחהדיק פון זיידע-באָבע,
מיט ליכט, הבדלות און מיט כוסות פול.

אין אלטע שולן וועלן זקנים ברענגען ראיות
על פי קבלה ווען משיח קומט.
אין די משמרים-נעכט פון הינטער דעם פרוכת
א קול פארנעמען זיי — די שכינה ברומט.

און אין די אלול-טעג וועט פרום דער שופר שאַלן
בני שחרית אין בית-מדרש פון באַגין.
מגידים — למד וואָוו — פון בימהס וועלן וועקן
צו תשובה, תפילה פארן יום-הדין.

און יוגנט ווידער וועבן וועט הלומות שיינע
פון עתיד ליכטיקן, אין ווייטער ווייט...

און ווידער וועלן לידער האַפענונג צעקלינגען
פון איין מאָל אַפגענאַרמער נייער צייט — —

עס וועלן דורות יידישע נאָך קומען, קומען
מיט כישוף פון פאַרשניטענעם אַמאָל...
פון מאַסן-גריכער וועלן ניסימדיק נאָך אויפגיין
די קדושים, וואָס כחול הים אָן צאָל — —

אַ ניין! מיר זינגען נישט די לעצטע... אונדזער יידיש לשון
וועט איבערגיין נאָך לאַנג פון דור צו דור.
בחינם די באַוויינער און אומזיסט דער קדיש,
וואָס ס'זינגען אויס קברנים אין אַ כאַר...

ב. אַרעס, 1963.

פאלק פון ציון

(ציט-מאטיוו)

א, פאלק, מיין פאלק פון נייעם ציון,
ווייזט ווינדער פון אמאל:
דו מאכסט די שונאים לויפן, פליען —
כאטש דו ביסט קליין אין צאל.

די שונאים פיל, פון אלע זייטן,
געשטיצט פון גרעסטער מאכט:
די „וועלט-דערלייזערס“ פון דער ווייטן
דיין אומקום צוגעטראכט ...

נאָר מיטן ספר און מיט וואָפֿן,
מיט מאַקאַבייער-מוט —
כאַזיגט די פֿינאַ, צעקלאַפּט, צעלאַפֿן.
דער זיג געקאָסט האָט בלוט ...

אוועק פון געמאָס שוין די צייטן,
אויס קאַמערן פון גאַז ...
די „וועלט-דערלייזערס“ פון דער ווייטן —
זיי גאַווערן מיט האָס.

דו שטרעקסט צו פֿינאַ די האַנט פון שלום,
נישט הויבן מער קיין שווערד;
ס'איז שלום דאָך נביאימס חלום
און ברודערשאַפֿט אויף ערד ...

נאָר ס'שמויסן אָפּ דיין האַנט די שונאים,
זיי ווילן נישט קיין פֿריד;
עס שמעקט זיי נאָר דיין בלוט אַפֿנים,
דיין קרבן, ברודער-ייד! ...

א, פאלק, מיין פאלק פון נייעם ציון,
זאל לייכטן דיר דער זיג! —
ווען שונאים נאָר מיט האָס זיי גליען
און ווילן דווקא קריג ...

בוּענאָס-אַירעס, 20 יוני 1967

איבערדיכטונגען

שמעון פרוג (רוסיש)

א.

טראג אוועק מיין נשמה

טראג אוועק מיין נשמה דארט ווייט אינעם בלוי,
ווי גאלדענע סטעפעס אין רחבותן ליגן, —
אזוי ברייט ווי מיין טרויער באשערטער; אזוי
ווי מיין וויי, וואס ווערט קיין מאל אנטשוויגן.

איך וועל וועקן די האַפנונגען אלטע אויף ס'ניי,
דעם וואַרעמען גלויבן, די ליכטיקע טרוימען, —
ווי אַ כוואַליע אַ ברייטע אין סטעפישן פּרין
כ'וועל די טרערן די הייסע נישט צוימען.

איבער קלינגענדע סטרוניעס כ'וועל פעסט טאן אַ שלאַג, —
ווי אַ שטראַם וועלן פלייצן פאַרגעסענע קלאַנגען;
מיט אַ מאל וועט נשמה אַ גאַס טאן מיין קלאַג,
אלע רייפּע, אומענדלעכע באַנגען.

טראג אוועק מיין נשמה אין פרעכטיקן בלוי,
ווי גאלדענע סטעפעס אין רחבותן ליגן, —
אזוי ברייט ווי מיין טרויער באשערטער; אזוי
ווי מיין וויי, וואס ווערט קיין מאל אנטשוויגן.

אַ טרײַסט

נאכט אָן שלאָף. די שעהען קריכן
 אינעם טראַכטן לאַנגזאַם, פּויל.
 שווערע לעבנס-קייטן דריקן
 נשמה פּלאַמיקע מיט גרויל.

קוקסט אין דר'הויך. ס'איז שמיל און לויטער,
 שטערן לאַקן אין עפּיר.
 דאַרטן ווייט — ס'איז ליכטיק, פּריידיק;
 חושך, צרות אַרום מיר.

ווען כ'זאַל קאַנען! ווען כ'האַב פּליגל! ...
 נאַר אומזיסט! אַרום איז שוואַרץ.
 און עס בלייבט אין דעם אַ טרײַסט נאַר
 פאַר מיין אויסגעבענקטן האַרץ:

אַ, ס'קאַן זײַן. אין זעלבער רגע
 דאַרט פון שטערן, וואָס עס ווינקט,
 קוקט אַ גליאַיק בחור-טרוימער,
 מיט זײַן בליק אין עטער זינקט,

און ס'גערימטע וועלטל אונדזערס —
 אַט די ברילע ערד פול מיסט —
 זעט אים אויך אויס ווי אַ שטערן,
 וואָס פון ווייט מיט שײַן זי פליסט ...

אלישע ראָדין (העברעיִש) *

צוויי לידער

א.

**

קיין שמיץ פון מאָרגן, קיין ברודער, קיין היים נישט,
מיין האַרץ נאָר באַשאַפן פאַר טרויער, פאַר שיר...
אַ, האַרץ מינס, פאַר איטלעכן טראַפעלע חדווה
באַצאָלסטו מיט פיין און מיט וויי אָן אַ שיעור...

אַ, דו, וואָס דו ברענגסט פון די וואַלקנס דעם רעגן,
אַ, העלף מיר אין מינע יסורים.
מאָך פליסן פון האַרצן די ברענדע טרערן,
וואָס פולע מיט בענקען און שירים...

ב.

**

אַ, ווער פון אייך וועט מיר דאָס רעמעניש באַשיידן ?
כ'האַב יענע ערד צומאַל נאָך נישט געזען, געקענט;
דאָך בענק איך אַלץ נאָך איר אין מינע שמומע לידן,
איר נאָמען ווי אַ פלאַם בני מיר אין האַרצן ברענט.

---

* אלישע ראָדין איז איינער פון די לעצטע העברעיִשע פּאָעטן אין סאַויעט-רוסלאַנד. אין 1946 האָט ער אין מאַסקווע איבערגעגעבן דעם דיכטער אַברהם סוצקעווער אַ העפט מיט זיינע העברעיִשע שירים, צו באַזאָרגן עס קיין ארץ־ישׂראל. אלישע ראדינס שירים זיינען טאַקע שפּעטער דערשינען אין מדינת ישׂראל. צום מחבר איז דאָס אָפּגעדרוקטע בוך נישט דערגאַנגען: אין זעלבן יאָר — 1946 — איז ער אויס־געגאַנגען...
אַ. ז.

ווער וועט מיין חלום מיר באשיידן און דערקלערן,
וואס פאר א רמז גיט מען מיר פון אויבן?
א, לאנד מינים לויטערע, א, דינע שמערן
רינגלען מיך ארום בנינאכט אין טרוים, אין גלויבן ...

א, נאכט פון לויטערקייט, פון עלית נשמה ...
נאר ווער טוט קלאגן דארט אין דעם פרימארגן? —
א שמים אין פרעמדקייט קלינגט, ווי קול ברמה,
דאס וויינט דער אסיר ציון אין זיין פיין פארבארגן ...

היינריך היינע

בל שאצר *

מנא מנא תקל ופרסין

די האלבע נאכט קומט נענטער צו.
ס'ליגט כבל שמיל, אין זאנפטער רונ.
נאָר אויבן, אין דעם קיניגס שלאָס,
די שרים ליארעמען אָן מאַס.
אין קיניג-זאל בלשאצר האַלט
זײַן קיניג-סעודה — ס'לויכט און שמראַלט.

עס זיצן די שרים אין הערלעכן שיין
און טרינקען די בעכער מיט פינקלענדן וויין.
עס קלינגען די כוסות, עס יובלט, עס רוישט,
דער טראַציקער קיניג ווערט פריידיק באַרוישט.
עס ברענען די באַקן דעם קיניגס ווי גלומ,
אין וויין וואַקסט אַלס דרייסטער און דרייסטער זײַן מוט.
ס'פאַרפירט אים דער מוט, ער פאַרשיכורט אים בלינד
און ר'לעסטערט די שכינה אין גאוהשער זינד.
ער גרויסט זיך מיט חוצפה, צעלעסטערט זיך ווילד,
די מחנה פון שרים, זי „בראַוואַט“, זי ברילט.
דער קיניג דאַן רופט מיט אַ שמאַלצפולן בליק;
דער דינער אַיילט צו און ער קערט זיך צוריק.
ער טראַגט פיל געשירן פון גאַלד אויף זײַן קאַפּ;
דאָס איז פונעם מקדש כביכולס אַ גאַב.
און ס'כאַפט דאַן דער קיניג מיט רויבערשער האַנט
אַ הייליקן בעכער געפילט ביזן ראַנד.
ער טרינקט ביזן דעק אַוים דעם בעכער מיט האַסט

(* איבערגעזעצט פאַרן בינער און וואַרט-קינסטלער זשאַק לעווי צײַה — שפּעטער דער קדוש פון וואַרשעווער געטאַ.)

און ר'האַט זיך מיט שווימיקע ליפן צעכעסט:
„יעהאָוואַ! כ'דערקלער דיר אויף אייביק מיין שפּאַט,
כ'בין קיניג פון בבל, כ'לאַך אויס דיין געבאַט!“
נאָר באַלד, ווי דאָס גרויזאַמע וואָרט זיך דערהערט —
דעם קיניג אין האַרצן גלייך טרויעריק ווערט.
דאָס הילכיקע לאַכן פאַרשווינדט מיט אַמאָל.
טויט-שמיל ווערט אין זאַל און עס קלינגט נישט קיין קול.
און זעט! אַט-אַ זעט, אויף דער ווייסקייט פון וואַנט
עס ווייזט זיך אזוי ווי אַ מענטשלעכע האַנט;
זי שרייבט דאָ אַ פלאַמען-געשריפט — וואָרט נאָך וואָרט,
זי שרייבט און ווערט נעלם, פאַרשווינדט גלייך פון דאָרט...

עס בליקט דער קיניג שטאַר און ווילד,
טויט-בלאַס פאַר שרעק, דאָס בלוט אַזש קילט.
די מחנה קנעכט זיצט שמיל און שטום,
עס הערט זיך נישט קיין קלאַנג אַרום.

עס קומען חרטומים, דאָך קיינער פאַרשטייט
די פלאַמיקע אותיות און זייער באַשייד.
בלשאַצער איז אַבער די זעלביקע נאַכט
געוואָרן פון אייגענע קנעכט אומגעבראַכט...

בון דער רוסישער קלאסישער דיכטונג

מ. יו. לערמאָנטאָוו

א.

א נ ב ו א ה *

א יאָר, אַ פינצטער יאָר ראַסיי באַשערט,
ווען צארן-קרוין וועט פאלן צו דער ערד;

פאַרגעסן וועט המון די ליבשאַפט באַלד
און שפּיץ פון פּיל וועט זיין נאָר טויט און גוואַלט;

ווען דאָס געזעץ וועט זיין פאַרשטויסן בלינד,
נישט שיצן מער נישט אומשולד-פּרוי, נישט קינד;

ווען די משומאָ פון עיפּוש-פּגרים וועט
דאָן קריכן דורך די טריבע דערפּער, שמעט,

פון כאַמעס רופן מיט אַ פּאָך פון האַנט,
און הונגער פּיניקן וועט ס'אַרעס לאַנד;

און שריפות וועלן פאַרבן טייכן דאָן:
יענץ מאַג דערשיינען וועט אַ שמאַרקער מאַן.

---

* דאָס ליד „אַ נבואה“ פאַרטשטט מען הינט ווי אַ זעלטענע העלועערט וועגן
דעם אייפּקום אין רוסלאַנד פונעם גרויזאַמען סטאַלין.

דו וועסט דערקענען אים און וועסט פארשטיין
וואָס האַלט ער אַ קינדזשאַל און וואָס זײַן מײַן.

און וויי צו דיר! דײַן וויינען, דײַן געבעט
פאַר אים גאַר לעכערלעך דאַן אויסזען וועט.

ס'וועט זײַן אין אים אַליץ גרויזאַם, שוואַרץ ווי ראַב,
ווי ס'מאַנטל זײַנס, מיט אַ פאַרריסן קאַפּ.

ב.

דער מלאך

געשוועכט האָט אַ מלאַך אין הימל האַלב-נאַכט,
געזונגען אַ ליד שטיל-פאַרטראַכט;
לכנא און שטערן, און וואַלקנס אַרום
פאַרנומען דאָס ליד האַבן שטום...

געזונגען פון גניסטרע אַן זינדיקן עול
אין שטילן גן-עדנשן מאַל;
געזונגען האָט ער פון באַשעפער פון וועלט,
זײַן לויב איז געווען נישט פאַרשטעלט.

געבראַכט אַ נשמה האָט ער שטילערהייט
דער וועלט, וואָס פול טרערן און לייד;
געבליבן אויף אייביק איז פון זײַן געזאַנג
אין קינדער-נשמה דער קלאַנג.

און לאַנג האָט געדויערט איר בענקשאַפט, גאַר לאַנג,
געברויזט האָט אַ צויבער-פאַרלאַנג.
ס'האַט קיין מאַל פאַרביטן קיין ערדיש געזאַנג
דעם ערשטן, דעם הימלישן קלאַנג...

א. פ. פּרשקין

א.

די נאַכט

עס קלינגט מיין קול פאר דיר א מידער און א ליבער,
עס שמערט דעם שווינגן פון דער נאכט דער טונקל-טריבער.

ביי מיין געלעגער ברענט א ליכטל טרויריק-זאכט ;
עס פליסט מיין ליד און ברויזט, עס ברויזט אין שטילער נאכט.

עס פליסט א שטראם, מיט ליבע פול אין גאנצן,
אין פינצטערניש פאר מיר די אויגן דינע גלאנצן.

זיי שמייכלען צארט צו מיר און כ'הער זיך גליקלעך איין :
„מיין פריינט, מיין צארטער פריינט... כ'האב ליב... כ'בין דיין..."

ב.

א בלימל

איך זע א בלימל א פארטריקנטם
אין א בוך פארגעלט שוין לאנג ;
און ס'קומט מיר אויף באלד אויפן זינען
א משונהקער געדאנק :

ווי האט געבליט עס ? וועלכן פריינט ?
ווער האט אפגעפליקט עס ? ווער ?
א האנט א פרעמדע ? א באקאנטע ?
און ווי קומט עס דא אהער ?

צום אַנדענק פון אַ צארטער זעונג,
אָדער טרויריקן צעשייד ?
צו פון אַן איינזאַמען שפּאַצירן
אין אַ פעלד, אַ וואַלד אָן פּרייד ?

און לעבט נאָך יענער ? לעבט נאָך יענע ?
ווי איז איצטער זייער היים ?
צו אפשר זינען זיי פאַרוועלקט שוין,
ווי דאָס בלימל דאָ געהיים ?

ג.

די מוזע

זי האָט געליבט מיך שוין אין פּרילינג פון מיין לעבן,
אַ זיבן-רעריק פּינפעלע האָט זי מיר דאָן געגעבן.

זי האָט פאַרנומען מיך אַ שמייכלדיקע שמיל,
ווען כ'פלעג מיר אויף מיין פּינפל אָנהייבן מיין שפּיל.

מיט שוואַכע פינגער און מיט אויפגעגלאַנצטע אויגן ;
כ'פלעג שפּילן הימען, וואָס דורך געטער נאָר באַווייגן,

און לידער פּרידלעכע פון פּריגייער-פּאַסטוכער באַזאַכט.
אין שטומען דעמבעס-שאַטן פון דער פּרי ביז נאַכט

כ'פלעג פּלייסיק פון געהיימער יונגפּרוי לעקציעס הערן ;
זי פּלעגט אַ טרייסל טאָן די לאַקן פון איר שטערן —

געווען איז עס אַ צופעליקע גאַב, אַ פּרייד —
זי נעמט דאָס פּינפל און צעשפּילט זיך שטילערהיים :

מיט אַטעם געטלעכן באַלעבט איז עס געוועזן
און כּשוף הייליקער האָט אָנגעפּילט מיין וועזן.

דער תפיסהניק

איך זיך הינטער קראַטן אין תפיסה, אין שמאָך.
 אַן אַדלער אַ יונגער פון פּרינקיט פליט אָן.
 מיין חבר טוט ביזו מיט די פליגל אַ מאַך —
 זיין בלוטיקע שפיזו בני מיין פענצטער ר'פיקט-אָן.

ער פיקט, און ער וואַרפט, און אין פענצטער ער בליקט.
 גלייך ביידע מיר וואַלטן באַשלאָסן איין וועג.
 ער רופט מיט געשריי מיך און בליקן ער שיקט,
 און ס'ווילט זיך אים זאָגן: „קום, לאַמיר אוועק!“

„מיר פייגל, מיר פּרינע; ס'איז צייט, ברודער, צייט,
 „אהין, הינטער וואַלקנס, וווּ באַרג לאַקט פון ווייט;
 „אהין, וווּ עס בלויען די ימ'ען, — קום גיך
 „אהין, וווּ ס'שפּאַצירן... דער ווינט נאָר און איך!“...“

מאַצאַרט און סאַליערי *

ערשטע סצענע

(א צימער)

סאַליערי:

מען זאָגט: נישטאָ קיין אמת אויף דער ערד.
נאָר ר'איו נישטאָ — אויך העכער. דאָס איז קלאַר,
ווי קלאַר עס איז פאַר מיר אַ פּראָסטע גאַמע.
איך בין מיט ליבע צו דער קונסט געבוירן;
נאָך זייענדיק אַ קינד, ווען ס'האַט דער אָרגל
צעקלונגען זיך אין אונדזער אַלטער קירכע,
האַב איך זיך צוגעהערט. עס האָבן טרערן
פון זיך אַליין גערונען זים און שטיל.

(* די דראַמאַטישע פּאַעמע „מאַצאַרט און סאַליערי“ האָט פּושקין געשאַפן אין יאָר 1830 — ד"ה דאָן, ווען דער גרויסער רוסישער דיכטער האָט דערגרייכט זיין קולמינאַציע-פּונקט אין זיין שאַפן. דאָס דאָזיקע ווערק, וואָס איז דורכגעדרונגען מיט אַ טיפן עטישן און פּסיכאָלאָגישן אינהאַלט, איז געבויט אויף דער דעמאָלט פּאַר-שפּרייטער לעגענדע, אַז מאַצאַרט איז פּאַרסט געוואָרן דורך זיין פּריינט, דעם איטאַ-ליענישן קאַמפּאָזיטאָר סאַליערי.

דער מאַטיוו פון דעם דאָזיקן פאַרברעכן איז געווען די שטאַרקע קנאה פון דעם קינסטלער, וועלכער איז באַזיגט געוואָרן פון מאַצאַרטס זשעני. דערפון טאַקע שטאַמט דער אור-טיטל „קנאה“ פון פּושקיןס דראַמאַטישער פּאַעמע. קנאה, איז דאָך דער תּוך פּונעם ווערק. „מאַצאַרט און סאַליערי“ איז דעריבער נישט אַזוי פּיל אַ היסטאָ-רישע דראַמע וויפּיל אַן עטישע.

וואָס שײַך דער יידישער איבערדיכטונג איז אין דער פּאַעמע אָפּגעהיט געוואָרן די זעלבע פּאַרעם ווי אין רוסישן אַריגינאַל: גענוי די זעלבע פּערזנאַס און ווי-סער פּערז.

א. ז.

פארווארפן פרי האב איך די פוסמע שפילן ;
כ'האב פינט געהאט די וויסנשאפטן אלע,
וואס פרעמד געווען דער מוזיק. מיט שטאלצקייט
האב איך פארלאזט זיי און זיך אפגעגעבן
בלויז דער מוזיק. ס'איז שווער דער ערשמער טריט
און לאנגווייליק דער ערשמער וועג. אדורך
די פריע צרות. כ'האב אוועקגעשטעלט
דער קונסט מיין ארבעט ווי א פוסנבענקל ;
כ'ווער באלמעלאכע : כ'גיב די פינגער צו
א טרוקענע און פאלגעוודיקע פלינקייט
און טרינקייט — מיין געהער. כ'האב די מוזיק
צענומען ווי א טויטן גוף. הארמאניע
האב איך צעגלידערט אלגעבראיש. דאן
האב איך געוואגט שוין, ווי אן אויסגעשולטער,
זיך אפגעבן דעם רייז פון שאפונגס-טרוים.
איך האב גענומען שאפן, נאר בשתיקה,
נישט זייענדיק נאך דרייסט פון רום צו טראכטן.
אפט — נאכן אפויצן אין שטומער צעלע
א צוויי-דריי טעג אן שלאף גאר און אן עסן,
געקוויקט זיך מיט עקסטאז, התלהבות-טרערן, —
פלעג איך פארברענען קאלט מיין גאנצע מי.
כ'פלעג צווען : קלאנג, געדאנק, פון מיר געבוירן,
עס פלעגן, פלאמענדיק, מיט רויך פארשווינדן! ...
נאר וואס די רייד ? ווען ס'איז דער גרויסער גלויק
דערשינען און אנטפלעקט אונדז נייע סודות
(פארבארגן-טיפע, רייצנדיקע סודות!), —
צי האב איך נישט פארלאזט אלץ, וואס געוויסט,
וואס כ'האב געליבט, אין וואס כ'האב הייס געגלויבט,
און בין איך מונטער נישט אוועק נאך אים
אן טענות גאר, ווי יענער, וואס פארבלאנדזשעט
און ס'ווייזט אים עמיצער א וועג אן אנדער ?
מיט שטארקער, אומגעהויערער התמדה
כ'האב סוף-סוף אין דער קונסט, וואס אן א גרענעץ,

דערגרייכט א הויכע, חשובע מדרגה.
 איך ווער בארימט. אין אלע מענטשנס הערצער
 דערוועקן מיניע שאפונגען אן אַפּקלאַנג.
 איך בין געוועזן גליקלעך: ס'האָט געפרייט מיך
 מיין אַרבעט, מיין דערפאַלג, מיין רום. דערצו אויך
 די אַרבעטן, דערפאַלגן פון די פּריינט,
 חברים מיניע אין דער קונסט דער שיינער.
 ניין! קיין מאָל האָב איך נישט געוויסט פון קנאה!
 א, קיין מאָל נישט! אויך דאָן נישט, ווען פּיטשיני
 פאַרכשופט האָט די ווילדע פאַריוואַנער.
 אויך דאָן נישט, ווען כ'האַב ס'ערשטע מאָל דערהערט
 פון „איפּיגעניאַ“ די אַריינפיר-קלאַנגען.
 ווער האַלט, אז ס'איז סאַליערי ווען געווען
 בעל-גאוּוהדיק, פאַראַכטעטער בעל-קנאה,
 אַ שלאַנג, פון מענטש צעטראַמענע, וואָס זשיפעט
 און נאַנט און גריזשעט זאַמד און שטויב אַנמעכטיק?
 א, קיינער נישט! ... נאָר איצט — איך זאָג אַליין עס —
 איך בין בעל-קנאה! כ'בין אַצינד מקנא;
 כ'בין פיינלעך-טיף מקנא. — א, דו הימל!
 א, וווּ איז יושר, ווען די קדושה-גאַב,
 אומשטערבלעכער זשעני עס איז געשאַנקען
 נישט ווי באַלוינונג גאָר פאַר הייסער ליבע,
 מסירות-נפש, מילדקייט, מי און תּפילות,
 נאָר ער באַשניינט דעם קאַפּ פון בעל-שגעוון,
 פון לעב-יונג פּוסט-און-פאַסניק גאָר? ... א, מאַצארט!
 (עס קומט אַריין מאַצארט).

מאַצאַרט:

אַהא! דו האָסט דערזען! מיר האָט געגלוסט זיך,
 מיט אומגעריכטן שפּאַס דיך זיין מכבד.

פאליערי:

ביסט דא! — שוין לאנג?

מאצארט:

אט ערשט. איך גיי צו דיר,

געמראגן עפעס-וואס צו ווייזן דיר;
נאר גייענדיק פארביי א שענק — כ'דערהער
א פידל פלוצלינג... נייך, מיין פריינט סאליערי!
האסט קאמישערס אין לעבן נישט געהערט!...
עס האט דארט אין דעם שענק א בלינדער פידלער
צעשפילט זיך Voi che sapete. ס'א וונדער!
איך האב געמוזט אהער דעם פידלער ברענגען,
כדי מיט זיין קונסט אויך דיר מכבד זיין.
ארטן!

(עס קומט ארען א בלינדער זקן מיט א פידל)

פון מאצארטן דו שפיל אונדו וואס!

(דער אלטער שפילט די אריי פון "דאן וואן"; מאצארט קמכט פון געלעכטער).

פאליערי:

און דו — און דו קענסט לאכן?

מאצארט:

אך, סאליערי!

צי האסטו נישט אליין געלאכט דען?

פאליערי:

ניין,

מיר איז נישט קאמיש, ווען א מצלער-שמירער

גייט פרווון שמירן ראפאעלס מאדאנע;

מיר איז נישט קאמיש, ווען א לץ א וויסער

פארשוועכט מיט א פארעדיע אליגייערין.
דו אלטער, גיי!

מאצארט :

שטיי, שטיי : נא, נעם-זשע דיר ;
נא, טרינק פאר מיין געזונט אויס.
(דער אלטער גייט אַוועק)

דו, סאליערי,
ביסט היינט נישט אין הומאָר, כ'וועל בעסער קומען
צו דיר ווען אַנדערש.

סאליערי :

וואָס האָסטו געבראַכט ?

מאצארט :

ניין — עט, אַ שמוּתערין. כ'האָב איינמאַל
אַ שלאַפלאַזער זיך אין דער נאַכט געפּיניקט,
און דאַן געקומען מיר אַ פאַר געדאַנקען.
היינט האָב איך זיי פאַרצייכנט. כ'בין אַ בעלן
דיין מיינונג הערן וועגן דעם ; נאָר איצט
האַסטו צו מיר קיין קאַפּ.

סאליערי :

אַך, מאַצאַרט, מאַצאַרט!
ווען האָב איך נישט קיין קאַפּ צו דיר ? זיין, זיין ;
איך הער דיך אויס.

מאצארט :

(בײַ דעם פאַרטעפּיאַו)

דו שמעל זיך פאַר ... נו, וועמען ?
נו, טאַקע מיך אליין — אַ ביסל יונגער ;
אַן איינגעליכטער — נישט צו פיל, נאָר לייכט ;

איך בין מיט איר, צי מיט א פריינט — מיט דיר;
כ'בין לוסטיק... מיט א מאל א קבר-וויזיע,
א הוישך פלוצלינגער, צי עפעס ענלעכס...
נו, הער זיך צו.

(שפילט)

מאליערי:

געגאנגען ביסט דערמיט
און האסט געקאנט ביים שענק זיך גאר פארהאלטן
און הערן דארט דעם בלינדן! — גאט, דו מיינער!
דו, מאצארט, זיך אליין ביסטו נישט ווערט.

מאצארט:

נו, איז עס שיין?

מאליערי:

ווי פרעכטיק און ווי טיף!
וואס פאר א דרייסטקייט און וואס פאר א שלאנקייט!
דו, מאצארט, — ביסט א גאט און ווייסט אליין נישט;
איך ווייס עס, איך.

מאצארט:

בא! אין דער אמתן? קאן זיין...
נאר ס'האט מיין געמלעכקייט זיך אויסגעהונגערט.

מאליערי:

הער אויס: קום, לאמיר מיטאגן צוזאמען
דארט אין דעם שענק פון „גאלדנעם לייב“.

מאצארט:

אדרבה;

מיך פרייט עס. כ'וועל נאר גיין אהיים עס זאגן

מיין פרוי, כדי זי זאל דארט מיטן מיטאג
אויף מיר נישט ווארמן.

(גיט אַוועק).

פאליעריי:

— כ'ווארט אויף דיר; געדענק.

ניין! כ'קאן זיך לענגער נישט אנטקעגנשמעלן
מיין מול: כ'בין געוויילט, כדי איך זאל
אים אַפּשטמעלן — ווען נישט, איז וויי אונדז אַלע,
פון דער מוזיק די דינער און כהנים,
נישט איך אליין כלוין מיט מיין רום פאַרטויכטן...
וואָס נוצט עס דען, אויב מאַצאַרט לעבן בלייבט
און ר'וועט נאָך צו אַ נייער הויך דערגרייכן?
צי ר'וועט דערמיט די קונסט דערהויבן? ניין!
זי פאַלט צוריק, ווי נאָר ער וועט פאַרשווינדן:
ער וועט קיין יורש נאָר נישט לאָזן אונדז.
וואָס נוצט ער דען? ווי עפעס דאַרט אַ כּרובּ,
ר'האַט אונדז געבראַכט אַ פאַר גן-עדן-לידער,
כדי אַ פאַרלאַנג אָן פליגל אויפצווועקן
אין אונדז, די ערדישע, — דאָן שווינדן באַלד.
מאָ פּלי-זשע, פּלי! וואָס פּרוער, איז אַלץ בעסער!

אַט — גיפט! די לעצטע גאַב פון מיין איזאַראַן.
איך טראָג מיט זיך אים אַ יאָר אַכצן —
זינט דאָן האָט ס'לעבן אויסגעזען פאַר מיר
גלייך ווי אַ פּריקרע וואַנד, כ'בין אַפּט געזעסן
מיט שונא זאַרגלאָזן ביינאַנד ביים מאַלצייט.
כ'האַב קיין מאָל פאַרן פליסמער פון נסיון
זיך נישט געבוקט, כאַטש כ'בין קיין פּחדן נישט.
כאַטש פאַר באַליידיקונג כ'בין זייער פּילבאַר,
כאַטש כ'ליב דאָס לעבן קנאַפּ. כ'האַב אַלץ געוואַרט.
ווי האָט דער דורשט נאָך מוים געפּיניקט מיך —

גיין שמארבן? כ'האָב געטראַכט: עס קאָן דאָך זײַן,
 ס'וועט ברענגען ס'לעבן פלוצלינג גאָבן מיר;
 קאָן זײַן, באַזוכן וועט מיך דער עקסטאַז,
 אַ נאַכט אַ שעפּערישע און דערהויבונג;
 קאָן זײַן, אַ נײַער היידען שאַפן וועט
 גאָר גרויסעס — און כ'וועל קוויקן זיך דערמיט...
 בײַ מאַלצײַט-טישן מיטן גאַסט פאַרהאַסטן
 האָב איך, קאָן זײַן, געטראַכט, אַן ערגער פײַנט
 וועל איך געפֿינען; ס'וועט, קאָן זײַן, מיך טרעפן
 נאָך מער באַליידיקונג פון גאווה-הויך —
 דאָן קומסטו מיר צונױך, דו גאָב איזאַראַם.
 און כ'בין געווען גערעכט! איך האָב מײַן פײַנט
 לסוף געפונען. ס'האַט דער נײַער היידען
 מיך מיט באַגײסטערונג פאַרשכורט טיף!
 איצט איז די צײַט! פאַרהייליקט ליבע-גאָב,
 גיי איבער הײַנט אין פּרײַנטשאַפּטס בעכער.

צווייטע טצענע

א) באַזונדער צימער אין אַ שענק; אַ פאַרטעפּיאַן. מאַצאַרט און סאַליערי
 בײַם טיש.

סאַליערי:

דו ביסט הײַנט עפעס אומעטיק?

מאַצאַרט:

איך? גיין!

סאַליערי:

ביסט, מאַצאַרט, אויפגערעגט פון וואָס מסתמא?
 דער מיטאַג איז אַ גוטער, פײַנער ווײַן,
 און דו ביסט כמורנעדיק און שווינגסט.

מאצארט :

כ'בין מודה,
עם מאכט מיך אומרויק מיין רעקוויעם.

פאליערי :

! א

דו קאמפאנירסט א רעקוויעם? צי פון לאנג שוין?

מאצארט :

שוין לאנג. א וואכן דריי. א מאדנער צופאל...
איך האב דיר נישט דערציילט נאך?

פאליערי :

ניין.

מאצארט :

טא הער זשע :

א וואכן דריי צוריק בין איך געקומען
אהיים גאנץ שפעט. מען האט מיר דאן געזאגט,
אז עמעץ האט געפרעגט אויף מיר. כ'האב דעמאלט
א גאנצע נאכט געטראכט: ווער זאל עס זיין?
און וואס זשע דארף ער מיר? צומארגנס קומט ער ווידער,
דער זעלבער, און ער טרעפט מיר נישט אויף ס'ניין.
דעם דריטן טאג, ווען כ'בין געווען פארטיפט
אין שפילן מיט מיין יינגל אויף דעם דיל, —
מען רופט מיר. כ'בין ארויס. א מענטש אין שווארצן
האט, פארנעם זיך באגריסנדיק, באשטעלט
א רעקוויעס און פארשוונדן. כ'האב געזעצט זיך
צו שרייבן תיכף — און זינט דאן איז קיין מאל
נאך מיר געקומען מער מיין שווארצער מענטש;
און כ'בין צופרידן אויך: מיר וואלט א שאד זיין
זיך שיידן מיט מיין ווערק, כאטש פארטיק איז
דער רעקוויעס שוין. נאך כ'האב דערווייל מיר...

סאליערי:

וואס?

מאצארט:

ס'איז שווער זיך מודה זיין אין דעם...

סאליערי:

אין וואס-זשע?

מאצארט:

עס לאזט מיך גארנישט רוען טאג און נאכט
מיין שווארצער מענטש. גלייך ווי א שאמן
ער יאגט זיך אומעטום נאך מיר. אויך איצט
מיר דוכט זיך, אז ער זיצט דא זאלבעדריט
מיט אונדז.

סאליערי:

הער אויף! ס'איז קינדערישער פחד!
צעיאג דעם פוסטן רעיון. באמארשע
פלעגט אפט מיר זאגן: „הער, סאליערי ברודער:
„ווען דיך באפאלן נאך מחשבות שווארץ,
„דאן עפן אויף א פלאש שאמפאניער,
„צי ליען דורך „די הייראט פיגאראס“.

מאצארט:

יא! באמארשע איז דאך דיין פריינט געוועזן;
דו האסט פאר אים „טאראר“ דאך קאמפאנירט, —
א פניע זאך. פארזאן דארט איין מאטיוו...
איך זינג כסדר אים, ווען איך בין גליקלעך...
לא-לא-לא-לא... אך, זאג, איז אמת,
אז באמארשע האט עמעצן פארסמט?

סאליערי:

איך גלויב נישט: ר'איז צו לעכערלעך געווען
צו אפמאן אזא ארבעט.

מאצארט:

ר'איז דאך זשעני,
ווי דו און איך. און זשעני און אכזריות —
צוויי זאכן נישט צום פארן. זאג, נישט אמת?

סאליערי:

דו מיינסט אזוי?

(ווארפט אריין דעם גיפט אין מאצארטס גלאז)

נו, טרינק זשע.

מאצארט:

כ'טרינק פאר דיין
געזונט, מיין פריינט! כ'טרינק פארן ווארן בונד,
וואס בינדט מאצארטן און סאליערין,
צוויי זין פון דער הארמאניע!

(טרינקט).

סאליערי:

שמי, א, שמי!
א, שמי! האסט אויסגעטרונקען! ... גאר אן מיר?

מאצארט:

(ווארפט א סערוועטל אויפן טיש)

גענוג, כ'בין זאמט שוין.

(גיט צום פארטעפיאן)

הער-זשע איצט, סאליערו,

מיין רעקוויעם.

(שפילט)

וואָס, דו וויינסט גאָר?

ס א ל י ע ר י :

כ'גים די טרערן

צום ערשטן מאל: עם טוט אי באנג, אי גוט איז,
גלייך כ'וואלט אצינד דערפילט א שווערן חוב,
גלייך ס'וואלט א היילבאר מעסער אפגעהאקט
א קראנקן גליד מיר! מאַצארט פריינט, די טרערן...
באמערק זיי נישט. שפיל ווייטער, שפיל און אייל
נאך אנפילן מיט קלאנגען מיין נשמה...

מ א צ א ר ט :

ווען ס'פילן אלע אט אזוי דעם כוח
פון דער הארמאניע! אבער ניין: די וועלט
וואלט דאן נישט עקסיסטירט. ס'וואלט קיינער דאן
געזארגט פאר נויטן פונעם פראסטן לעבן, —
ס'וואלט יעדער זיך דער פרייער קונסט געווידמעט!
מיר זיינען קנאפ בר-מזלס, אויסדערוויילטע,
וואס שעצן גרינג דעם נויץ פארהאסטן,
כהנים פון דער שיינקייט נאך אליין.
נישט אמת? אבער כ'בין היינט נישט געזונט,
עס איז מיר עפעס שווער. כ'וועל שלאפן גיין.
נו, זיי געזונט!

ס א ל י ע ר י :

צום ווידערזען.

(אליין)

א, מאַצארט,
וועסט איינשלאפן אויף לאנג! ... איז ער גערעכט,

און כ'בין קיין זשעני ? „זשעני און אכוריות —
צוויי זאכן נישט צום פארן". ס'איז נישט אמת :
און באַנאַראַטטי ? ... צי ס'איז אַ לעגענדע
פון נאַרישן המון — און נישט געוועזן
קיין מערדער איז פון וואַטיקאַן דער שעפער ?

ביכער פון אברהם זאק:

- אקארדן (לידער); גראַדנע, 1918.
- “ צווייטע אויפלאַגע); פאַרלאַג מ. י. פרייד, וואַרשע, 1921.
- רגעט פון טרוים (טאַנקעס); פאַרלאַג א. גיטלין, וואַרשע, 1919.
- צווישן פיר ווענט (לידער); פאַרלאַג מ. י. פרייד, וואַרשע 1920.
- אונטער די פליגל פון טויט (צוויי אויפלאַגעס); פאַרלאַג „די צייט“, וואַרשע, 1921-3.
- “ “ “ “ “ (דריטע אויפלאַגע); בנימין האַרץ-פאַרלאַג בערלין-ווין, 1929.
- “ “ “ “ “ (רוסישע איבערזעצונג); „גאַסאינדאָט“, מאַסקווע, 1930.
- אין שטאַטן (נאָוועלן); פאַרלאַג א. גיטלין, וואַרשע, 1922.
- די חורבה און דער פאַלאַץ (קינדער-מעשהלעך); פאַרלאַג „אַלט-יונג“, וואַרשע 1923.
- אַ זומער-חלום (נאָוועלן); פאַרלאַג א. י. שאַפיראַ, וואַרשע 1923.
- אונטער היימישע הימלען (פיעסע אין 3 אַקטן); פאַרלאַג ח. בושאַזאַ, וואַרשע, 1926.
- שטאַט-קאַשמאַרן (לידער); פאַרלאַג ח. בושאַזאַ, וואַרשע, 1926.
- פאַניע גנב (אַ כראַניק); פאַרלאַג א. גיטלין, וואַרשע, 1929.
- די פרוי פון שטאַט (נאָוועלן); קאַאַפּ „ביכער“, וואַרשע, 1931.
- מיט אַט אויפן קאַפּ (לידער); פאַרלאַג „דאָס נייע לעבן“, לאַדזש, 1947.
- יאָרן אין וואַנדער (לידער און פאַעמעס); פאַרלאַג „דאָס פוילישע יידנטום“, בוענאַס-אַיירעס, 1949.
- צווישן שטאַטנס (דערציילונגען); פון דער סעריע „ביכער פון יידישן פען-קלוב“, פאַריז, 1950.
- אין אומרו פון יאָרן („וואַרשע 1939“ אַאַנד); פאַרלאַג „יידבוך“, בוענאַס-אַיירעס, 1954.
- (פרעמירט מיט דער סטאַלאַר-פרעמיע ביי „די אידישע צייטונג“, בײַא, 1955).

פון אלע נע-ונדן (לידער); הויפטפארקויף קולטור-קאנגרעס, ב"א, 1955.
 קנעכט זענען מיר געווען (באנד איינס); פארלאג "דאָס פוילישע יידנטום",
 בוענאָס-איירעס, 1956.
 קנעכט זענען מיר געווען (באנד צוויי); פארלאג "דאָס פוילישע יידנטום",
 בוענאָס-איירעס, 1956.
 (פרעמירט מיט דער סראַוויטש-פרעמיע פון קולטור-קאנגרעס, ניו-יאָרק (1957).
 אויף שליאַכן פון הפקר (באנד איינס); פארלאג "יידבוך", ב"א, 1958.
 אויף שליאַכן פון הפקר (באנד צוויי); פארלאג "יידבוך", ב"א, 1958.
 (פרעמירט מיט דער לואיס לאַמעד-פרעמיע אין ניו-יאָרק, 1959).
 אויף פרעמדער ערד (לידער און פאָעמעס); הויפטפארקויף קולטור-קאנגרעס,
 בוענאָס-איירעס, 1962.
 אין אַנהייב פון אַ פּרילינג (זכרונות); פארלאג "דאָס פוילישע יידנטום",
 בוענאָס-איירעס, 1962.
 אויף וועגן פון גורל (דערציילונגען); פארלאג "דאָס פוילישע יידנטום",
 ב"א, 1964.
 אין קיניגרייך פון יידישן וואָרט (עסייען און דערמאָנגען); הויפטפארקויף:
 "יוואָ", ב"א, 1966.
 פון הייסן אַש (לידער און פאָעמעס), הויפטפארקויף: "יוואָ", ב"א, 1967.

איבערזעצונגען:

פאַר שטוב און עסטראָדע; פארלאג נ. שאַפּיראַ, וואַרשע, 1938.
 מצירי (פאָעמע פון מ. יו. לערמאָנטאָוו); "נייער פארלאַג", וואַרשע, 1921.
 דער פאָטער (פיעסע פון א. סטרינדבערג); פארלאַג "די צייט", וואַרשע.
 די חתנים (קאָמעדיע פון נ. זו. גאַגאַל); פארלאַג "די צייט", וואַרשע.
 דאָס רעכט אויף ליבע (פיעסע פון מאַקס נאָרדוי); פארלאַג "אונזער בוך",
 וואַרשע.
 רודין (ראַמאַן פון א. ס. טורגעניעוו); פארלאַג ח. בזשאַזאַ, וואַרשע.
 די ערשטע ליבע (ראַמאַנען פון א. ס. טורגעניעוו); פארלאַג ח. בזשאַזאַ,
 און
 קלאַראַ מיליטש
 מאַצאַרט און סאַלערי (דראַמאַטישע פאָעמע פון א. ס. פּושקין); "צוקונפּט",
 ניו-יאָרק, יולי 1937.
 דריי פאַר זיידענע זאַקן (ראַמאַן פון פּאַנטעליימאַן ראַמאַנאָוו), חודש-זשור-
 נאַל "הויזפריינד" ביים "מאַמענט", וואַרשע.

Copyright
by **ABRAHAM ZAK**
Buenos Aires
Fgta. Pte. Sarmiento 1640

Este libro se terminó de imprimir en el mes de julio de 1967, en los
Talleres Gráficos "Zlotoporo Hnos." S.R.L., San Luis 3149, Buenos Aires.
República Argentina.

ABRAHAM ZAK

DE LA ARDIENTE CENIZA

(VERSOS Y POEMAS)

Distribuidor:

INSTITUTO CIENTIFICO JUDIO — IWO

Buenos Aires — 1967